

Jugoslovansko gasilstvo

Če hočemo razumeti dogodke in dobiti pravičen odgovor na razna vprašanja, ki se pojavljajo zadnja leta v našem jugoslovanskem gasilstvu, moramo poznati prilike in razvoj gasilstva v posameznih pokrajinah in zajednicah. Podati hočemo pregled in razvoj gasilstva v posameznih delih države; prej pa je potrebnih nekoliko splošnih pripomb, ki osvetljujejo naše razmere.

Naša gasilska organizacija je vsedržavna. Njeno delovanje obsega vse banovine, vse okraje in ponekod celo vse občine. Prav tako se vse narodnosti, ki tvorijo našo državo (tudi manjšine) v polnem obsegu zavedajo važnosti gasilske organizacije in ji posvečajo vso pozornost.

Popolnoma naravno je vsled tega, da imajo vpliv na razvoj in delovanje gasilske organizacije vse tiste pozitivne in negativne sile, ki vplivajo in delujejo na naše državno življenje. Tako se vprašanja, problemi in pretresi, ki zadevajo naše državno življenje, v neki meri odražajo tudi v gasilski organizaciji.

Iz tega vidika moramo razlagati posamezne pojave in krize, ki jih organizacija od časa do časa preživlja. Temu pa se tudi ni čuditi, saj je gasilska organizacija v svoji sedanji obliki nastala šele l. 1933. v razmerah, ki so se od takrat dalje že ponovno bistveno spremenile in ki niso še ustaljene.

Pri presoji pa moramo upoštevati tudi dejstvo, da so gasilske edince v nekaterih delih države zelo gosto posejane, dočim jih je v drugih delih države le malo in še to mnogo le na papirju. Tudi je gasilstvo v nekaterih krajih države staro že nad 50 let in ima močno tradicijo, dočim je drugod šele v prvih početkih. V teh krajih se mora organizacija boriti še z začetnimi težavami, ki se pojavljajo tako vsled nerazumevanja javnih faktorjev, kakor tudi prebivalstva v splošnem. Poleg tega imajo oni deli države, kjer je gasilstvo šele novo in slabo razvito ter ima malo število članov, po zaslugi sedanjega zakona močnejše zastopstvo v odboru Gasilske zveze v Beogradu, kakor pa oni deli države, kjer je gasilstvo močno razvito.

V zajednici dravske banovine pride na 7.600 gasilcev eden delegat v odbor Gasilske zveze, v savski banovini celo na 8000 gasilcev samo eden delegat, dočim pride v dunavski banovini že na 5.600 gasilcev eden, v ostalih banovinah pa povprečno na 900 članov po eden delegat v odbor Gasilske zveze. Zajednica v Cetinju ima n. pr. le 181 članov, pa ima svojega delegata v odboru Gasilske zveze, dočim zajednica v Ljubljani niti na toliko čet nima po enega delegata! Zajednica v Cetinju je tudi sicer zanimiva. Osrednji odbor te zajednice je namreč stalen — saj šteje 20 članov, dočim je vseh delegatov za zajednično skupščino 14 — torej kar 6 manj, ko pa je odbornikov v zajednici!

Še bolj nazorno se vidi nepravilno razmerje iz naslednjega: 62.146 gasilcev v zajednicama dravske in savske banovine ima v odboru Ga-

silske zveze 8 delegatov, 18.177 gasilcev iz vseh ostalih banovin pa ima v odboru Gasilske zveze kar 9 delegatov. V prvem slučaju pride na 7.770 gasilcev eden delegat, v drugem pa pride eden delegat že na 2000 gasilcev!

Pokazalo se je v 5 letni dobi po uveljavitvi zakona, da posamezne zajednice niso zmožne življenja in so postale same sebi namen. Namesto, da bi bile centrale, iz katerih naj prihaja pobuda in inicijativa za popularizacijo gasilske ideje, so včasih to delo ovirale in niso pokazale smisla za gasilstvo. Te zajednice bi bilo potrebno razpustiti. Čete teh zajednic naj bi se pridilele kot župe k sosednjim zajednicam tako dolgo, dokler ne bo na njihovem teritoriju ustanovljeno zadostno število čet, ki bodo nudile jamstvo za resnično delovanje in potrebo zajednice.

Zanimiv je pregled, koliko denarnih sredstev iz 4½% gasilskega sklada odpade na eno gasilsko četo v posameznih zajednicah. Iz sredstev, ki jih zavarovalnice plačujejo vsako leto v banovinski gasilski sklad, odpade 60% na gasilske čete, ostalih 40% pa se razdeli na višje gasilske edinice.

V l. 1936. so odpadli iz banovinskih gasilskih skladov na posamezne gasilske čete povprečno naslednji zneski: v gasilski zajednici dravske banovine din 850.—, savske banovine din 1.050.—, dunavske banovine 3.600.—, moravske banovine din 4.500.—, zetske banovine din 7.300.—, primorske banovine din 8.400.—, v župi na teritoriju Beograda-Zemuna in Pančeva pa kar din 26.000.—.

Čim več čet ima poedina zajednica, tem manjši znesek odpade na posamezno četo in obratno. Če že priznamo izjemen položaj za teritorij župe Beograda-Zemuna in Pančeva, pa vendar ni nikakega sorazmerja med prispevki, ki jih prejemaajo čete v primorski in zetski banovini in prispevki, ki jih prejemaajo čete v dravski in savski banovini. V zadnjih dveh banovinah zadoščajo ti prispevki komaj za četine administrativne stroške.

Kljub tem razmeroma visokim prispevkom pa je Gasilska zveza v l. 1936/37 prispevala zajednicam zetske, primorske, moravske in vrbaskе banovine vsaki po din 30.000.— za zajednične tečaje, kar znaša v zetski banovini din 5.000.— na četo!¹ Treba je vedeti, da prav v teh zajednicah, ki imajo razmeroma največ denarnih sredstev, želela niti bila ustanovljena nobena nova četa. Zveza zavarovalnic v Beogradu ne vidi, kako majhni prispevki odpadejo iz prispevkov zavarovalnic na posamezne čete v dravski in savski banovini, vidi pa dobro, kako velike prispevke dobivajo čete v Beogradu in v zetski ter primorski banovini, in to dejstvo uspešno izrablja v svojem prizadevanju, da se dajatve zavarovalnic za gasilstvo znižajo. Zato naj bi se določil poseben maksimum, ki naj ga dobi četa letno.

¹ V Dravski banovini je bilo pri zadnjih tehničnih tečajih za vsakega tečajnika 126 din stroškov. Če računamo, da imajo čete pri nas povprečno po 32 članov in da je povprečno vsaka druga četa pri nas mogla na zadnje tečaje poslati le po enega svojega člana, vidimo, da se kruh pri zvezi zelo krivično reže. — Če bi naše čete dobile za tehnične in druge tečaje po 5000 din letno, bi mogla vsaka četa izvežbati povprečno 39 svojih članov v štiridnevni, dobro pripravljeni in izvedeni tečajih, ali, nazorno povedano: Naša zajednica bi imela premalo članov za urjenje in šolanje na tečajih, da bi mogla za vsako četo 5000 din uporabiti. (Op. ur.)

Pa tudi sicer so potrebe gasilstva v savski in dravski banovini različne od onih v drugih delih države. V dravski banovini je gasilstvo z ozirom na gostoto čet doseglo že višek. Le malo je še krajev, kjer ni gasilske čete. Tudi v savski banovini je v zadnjih letih število čet in članstva močno narastlo. Težnje gasilstva v teh dveh zajednicah gredo sedaj predvsem za tem, da se teoretično in tehnično izpopolni. Izvežbati v čim krajšem roku 6000 do 7000 gasilskih častnikov v tehničnih tečajih in jih usposobiti za naloge, ki čakajo našo organizacijo v bližnji bodočnosti — to je problem za zajednici v Ljubljani in Zagrebu. Ta problem je tem težji, ker je treba orati ledino, sproti ustvarjati in pripravljati material in snov za predavanja, ker manjkajo strokovnjaki-inženerji in pa ker so materijalna sredstva za take tečaje nezadostna.²

Drugi problem je v tem, kje najti sredstva, da se čete času in potrebam primerno opremijo z modernimi tehničnimi pripomočki, predvsem z motornimi brizgalnimi in cevmi. Saj stane danes navadna celokupna oprema posamezne gasilske čete mnogo nad 30.000 din! Javna sredstva so premalenkostna, zato je odvisno vse od privatne inicijative in po-žrtvovalnosti članstva ter od razumevanja in pomoči prebivalstva, ali bodo gasilske čete res mogle biti vsaj za silo opremljene.³

Problem v ostalih delih države pa je še vedno le v tem, kako popularizirati gasilsko idejo, kako jo zanesti ven med narod, kako v najkrajšem času ustanoviti gasilske čete vsaj v vseh občinah.

Za dosego tega cilja pa je treba sistematičnega dela, mnogo požrtvovalnosti in nesebične ljubezni do stvari same. Treba je idealnih ljudi, ki so pripravljeni doprinesiti žrtve za razširjenje gasilske ideje. Treba je ljudstvo prepričati, da je gasilska organizacija potrebna radi posameznika, kakor tudi radi splošnosti in države. V vodstvo gasilskih zajednic morajo zato priti ljudje ne radi naramk in našivov, ampak z namenom in voljo, da bodo gasilsko idejo širili, jo ponesli v vsako mesto, vsako vas — da jo bodo napravili ljudstvu dostopno!

Naj bo ta kratek pregled za dokaz, kako različni so vzroki, ki vplivajo na razvoj gasilske organizacije v naši državi. Te vzroke pa bomo še bolj spoznali, ko se bomo podrobno bavili z gasilstvom v posameznih zajednicah. Namen in vodilo pa naj bo — poiskati vzroke, da bomo vedeli, kje in kako zdraviti!

Kr

² Po § 59 zakona o organizaciji gasilstva bi morala Gasilska zveza pripraviti vse potrebno za izobraževanje in šolanje gasilcev v Jugoslaviji. Do danes pa še Gasilska zveza ni mogla izdati niti najnujnejših pripomočkov in predpisov za kakršnokoli urjenje in šolanje gasilcev. — Škoda je res, da se vse delo posameznih članov zvezine uprave osredotočuje le na osebne zadeve, pri tem se pa zanemarljivo popolnoma pravo delo, ki bi ga zveza morala in mogla vršiti. (Op. ur.)

³ Pri nas v Dravski banovini je gasilstvo ustvarjalo iz lastnih moči in z v svoji pridnosti zbranimi sredstvi. Skoraj nikoli se slovenski gasilci niso zanašali na nikogar, razen na samega sebe; redkokdaj smo pri nas z javnimi sredstvi delali. — Ponekod v naši državi je pa ravno narobe. (Op. uredništva.)

TUDI VI RABITE stroje, motorje, poljski železniški material, traverze, transmisije, ograje, cevi, vse dobite kot priložnostno priliko, tudi raznovrstne kovine in vse rabljene kovinske predmete pri tvrdki **JUST. GUSTINČIČ, Maribor, Tattenbachova ul. 14.** Istotako se priporoča mehanična delavnica, lastna ponikovalnica, zavod za emaljiranje, trgovina koles in otroških vozičkov. Tudi kupujemo po solidni ceni ves gori omenjeni material.

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Poročilo z 58. seje zvezinega starešinstva, ki je bila 22. marca 1938 v Beogradu.

Vrhovni inspektor Pintar je obširno poročal o tečajih, ki jih vrši zajednica v Ljubljani. Starešinstvo je sklenilo, da izreče zveza pismeno priznanje zajednici Dravske banovine za njeno delo.

Glede udeležbe zveze pri mednarodni zrakoplovni razstavi v Beogradu, ki jo pripravlja v prostorih beograjskega velesejma naš aeroklub, se ni nič končnega sklenilo. Izvoljen je bil ožji odbor, ki naj v primeru potrebe sam odloči, če bodo zagotovljena denarna sredstva.

Poseben ožji odbor je sestavil pripombe Gasilske zveze k načrtu pravilnika za zavarovanje železniške imovine proti požarnim nezgodam. Pripombe bo isti odbor uredil in jih predložil na merodajno mesto.

Vršilec dolžnosti glavnega zvezinega tajnika je zastopal zvezo, ko je prostov. gas. četa Užička Požega blagoslavljal svojo novo brizgalno in je o tem na seji poročal.

Župa Beograd-Zemun-Pančevo je imela svoj občni zbor in je izvolila II. podstarešino dr. Barkovića.

Madžarska gasilska zveza bi rada dobila podatke o jugoslovanskem gasilstvu in bo te podatke dalo pristojno ministrstvo.

Zajednica Dunavske banovine je s posebno vlogo prosila zvezo, **naj se na primeren način prepreči ustanavljanje večih gasilskih čet v enem kraju**. Zveza se je v tej zadevi postavila na stališče, da ne more preprečevati in ovirati ustanavljanje novih čet, ker mora po zakonu delati ravno nasprotno. **Glavno besedo pri ustanavljanju novih čet imajo občine** in če te na novo ustanovljene čete priznajo, ne more tega preprečiti niti zveza niti zajednica. V kolikor bi se pa posamezne čete ne mogle ustanoviti iz čistih narodnih razlogov, je pa treba v takih primerih opozoriti pristojna oblastva.

Potrjen je bil proračun gas. zajednice Vardarske banovine za leto 1937/38, ki ga iz formalnih razlogov ni bilo mogoče dosedaj potrditi.

Gas. zajednica Vrbaske banovine v Banji Luki je prosila, naj se pojasni, **ali more namestnik delegata za zvezino upravo zastopati tega, ko ta ne more svoje dolžnosti vsršiti**. — Zvezino starešinstvo je mnenja, da kaj takega ni mogoče, ker namestnik delegata ni potrjen od pristojnega ministra.

Zajednica Vrbaske banovine in zajednica Primorske banovine sta prosili zvezo za denarno podporo. Obe prošnji bo starešinstvo rešilo potem, ko bo potrjen zvezin proračun. Istotako sta obe zajednici prosili za posredovanje pri ministru, naj bi ta odredil, da se 10 % prispevkov iz 4½ % sklada, ki bi ga morale dobiti župe na njihovem območju, dodeli zajednicama, ker na njihovem območju ni gasilskih žup. Ugotovilo se je, da je minister za telesno vzgojo naroda že odredil, naj se 10 % prispevek izplača zajednicam, če na njihovem področju ni žup, vendar ima glede tega končno besedo še Glavna kontrola.

Od zajednice Dravske banovine v Ljubljani je dobila zveza posebno protestno resolucijo radi imenovanja članov uprave iz Savske zajednice po ministrstvu za telesno vzgojo. Zajednica Savske banovine je proti

imenovanju vložila radi tega imenovanja tožbo na državni svet. Eden onih, ki so bili imenovani (Šafran Ladislav) je odložil mandat. — O vseh treh zadevah je bil dolg razgovor in se je sklenilo, da se v vseh zadevah predloži gospodu ministru predstavka. V predstavki bo povedano tudi to, da se zvezina uprava ne skliče k seji, dokler ministrstvo ne izda navodil in dokler se razmere ne uredijo.

Vesti starešinstva Gasilske zajednice za dravsko banovino

Ministrstvo za telesno vzgojo naroda je potrdilo ustanovitev prostovoljnih gasilskih čet v Pršetincih na območju župe Ptuj in v Visokem na območju župe Kranj.

Izšel je »Avtomobilski priročnik«. Čete ga lahko naročijo neposredno pri Gasilski zajednici v Ljubljani. — Cena 150 din.

Gasilska zajednica za dravsko banovino je s svojim poročilom od 14. oktobra 1937. pod številko 7350 predložila gasilski zvezi kraljevine Jugoslavije v Beogradu sledečo resolucijo z občnega zbora 25. aprila 1937:

»a) Evidenčne tablice na gasilskih avtomobilih naj ostanejo vedno iste, ker so avtomobili le garažni, da na ta način odpade letna taksa v znesku din 30.—.

b) Pregledi gasilskih avtomobilov naj se vrše s strani države vsako leto brezplačno.

Ker je namen gasilske organizacije izrazito humanitaren, ne kaže obremenjevati naših gasilskih čet z različnimi javnimi dajatvami, ker se s tem ovira njihov glavni cilj: Pomoč bližnjemu.

Zato prosimo tov. Gasilsko zvezo, da ukrene vse potrebno, da se gornje dajatve v bodoče ne pobirajo več.«

Ministrstvo notranjih poslov je zadevo obravnavalo ter naročilo banski upravi v Ljubljani, da pove svoje mnenje; banska uprava v Ljubljani je to storila dne 23. februarja 1938. in je pod št. II 7104/1 predložila sledeče poročilo:

Po čl. 106 taksnega in pristojbinskega pravilnika točka 2. se morajo prijaviti upravnemu oblastvu zaradi vpisa v register tudi vozila gasilnih društev. Zaradi tega se zahteva, da se morajo tudi gasilski avtomobili vsako leto registrirati po naredbi ministrstva notranjih poslov o registriranju in oznamovanju motornih vozil. Službene novine z dne 28. novembra 1927. št. 270/LXXIII. Tudi gasilski avtomobili morajo dobiti torej vsako leto nove tablice in plačati zanje dejanske stroške. Ti stroški znašajo v dravski banovini za leto 1938. samo 20 din.

Gasilska društva za svoje avtomobile v smislu čl. 106., točke 2. taksnega in pristojbinskega pravilnika ne plačujejo takse za prijavo po tar. post. 100, točka 1 a), t. j. takse 100 din. V smislu čl. 5. zakona o taksah se od gasilskih društev tudi ne pobira taksa po tar. post. 90 a), t. j. taksa 100 din za strokovni pregled, ki se lepi v prometni knjižici. Od gasilskih društev se tudi ne zahteva plačilo takse za pregled po pravilniku o nagradah članov komisij za pregledovanje motornih vozil in komisij za izpite vozačev motornih vozil z dne 26. septembra 1928., J. br. 14.852, Službene novine z dne 4. oktobra 1928., št. 230/LXXV.

Nato je bila izdana ta-le rešitev:

Kraljevina Jugoslavija. Ministarstvo unutrašnjih poslova II 004.820, 25. II. 1938. Odeljenje javne bezbednosti II Beograd, priloga II 13. — Ministarstvu fizičkog vaspitanja naroda, opšte odeljenje.

S molbom da se sa izveštajem Kralj. ban. uprave dravske banovine II 7104/1 od 23. 2. 1938. god., sa kojim je ovo Ministarstvo saglasno, izvoli poslati akt doznačenom Vatrogasnom Savezu Kraljevine Jugoslavije, pa po upotrebi vrati ovome Ministarstvu radi evidencije. — 5. III. 1938 god., Beograd. — Po naredbi ministra unutrašnjih poslova načelnik: Keršovan I. r.

Prošnji pod a) torej ni ugodeno, pač pa je ugodno rešena prošnja pod b). Gasilske čete naj o priliki pregledov motornih vozil na to opozorijo poslovalce.

Gasilske prireditve — takse. Gasilska zajednica dravske banovine v Ljubljani je na svoji III. redni glavni skupščini dne 25. IV. t. l. sprejela sledečo resolucijo:

»Gasilska zveza naj izposluje od ministrstva financ, da se vse prireditve gasilskih edinic oproste plačevanja državnih taks, kakor tudi plačevanja samoupravnih davščin, v kolikor se te prireditve vrše v korist tehnične in organizatorične izpopolnitve posameznih edinic. Ne oproste se pa prireditve gasilskih edinic, ki so vezane s plesnimi zabavami.

Naše gasilske čete prirejajo razne prireditve v svrhu pridobivanja denarnih sredstev. Ker ob takih prilikah raznovrstne takse vzamejo precejšen del dobička, ki bi sicer lahko ostal v blagajnah gasilskih čet, prosimo tov. Gasilsko zvezo, da na pristojnem mestu pledira za ugodno rešitev gornje resolucije.«

Na to smo dobili sledečo negativno rešitev:

Kraljevina Jugoslavija. Ministarstvo finansija, odeljenje poreza Br. 13.620/III. 25. II. 1938. g. u Beogradu. — Ministarstvu fizičkog vaspitanja naroda, opšte odeljenje u Beogradu. — U vezi pisma od 24. II. 1938 O. Br. 10.568/37 Odeljenju poreza čast je saopštiti, da se molbi Vatrogasne zajednice Dravske banovine od 15. XI. 1937 br. 8189 za oslobodjenje svih taksa iz t. br. 99 a) Zakona o taksama ne može udovoljiti, pošto nema zakonske mogućnosti. — 2. marta 1938, Beograd. — Načelnik, podpis nečitljiv.

Zajednica je prosila, da bi prostovoljne gasilske čete, ki imaju po zakonitih določilih tudi prosvetne odseke, plačevale pri svojih prireditvah od vstopnine ravnotake takse, ko prosvetna društva. Ministrstvo financ je na to prošnju izdalo potom ministrstva za telesno vzgojo sledečo rešitev:

U vezi pisma od 24. februara 1938 O br. 10.561/37 Ministarstvu finansija, Odeljenje poreza — čast je saopštiti, da se molbi Vatrogasne zajednice Dravske banovine od 8. oktobra 1937 broj 7191 za oslobodjenje od taksa po tač. 3. nap. 4 uz T. br. 99 a) Zakona o taksama ne može udovoljiti, pošto se oslobodjenje u smislu T. br. 99 a nap. 4 tač. 3. Zakona o taksama odnosi isključivo samo na priredjivanja **prosvetnih društava**, a ne na priredjivanja drugih društava, koja imaju pored ostalog i karakter prosvetnih društava.

Zidanje domov. Gasilska zajednica dravske banovine v Ljubljani je na svoji III. redni glavni skupščini dne 25. IV. t. l. sprejela sledeči predlog:

»Za zidavo domov morajo čete prositi glasom uredbe o postavljanju domov ministrstvo za telesno vzgojo naroda za dovoljenje. (Uredba: Sl. l. dravske ban. št. 493/78 iz l. 1933. Zakon o postavljanju domov gl. Sl. l. št. 622/74 iz l. 1932.)

Izposluje naj se, da vsaj za orodišča (gasilske shrambe) ne bi bilo potrebno prositi ministrstvo, pač pa Zajednico.«

Na to prošnjo je gasilska zveza sporočila sledečo rešitev:

Od ministrstva za telesno vzgojo naroda smo dobili rešitev št. O 10.561/37 od 24. febr. 1938, ki se glasi:

• »Saopštite Vatrogasnoj zajednici Dravske banovine, da po § 1 Zakona o podizanju domova i drugih objekata udruženja i ustanova, koje spadaju u nadležnost Ministarstva fizičkog vaspitanja naroda od 28. IV. 1932. godine i po čl. 2 Uredbe O. Br. 1138 od 25. VII. 1933. godine, i spremište je građevinski objekat, te podizanje istog takodje spada pod Zakon i Uredbu o podizanju domova i drugih objekata; s toga Ministarstvo fizičkog vaspitanja naroda ne može u ovome slučaju svojim rešenjem menjati i tangirati zakonske odredbe Zakona i Uredbe o podizanju domova i drugih objekata.

Što se pak tiče taksa za dozvolu i odobrenje, iste se ne mogu izbeći, jer su Zakonom utvrđene, tako isto molbe ovakve prirode smatraju se hitnim i kao takve rešavaju se u ovom Ministarstvu prvenstveno.«

Skupščina gasilske zajednice

V nedeljo 10. aprila t. l. je bila v Ljubljani redna letna skupščina naše zajednice. Odposlanci žup in člani osrednjega in nadzornega odbora so se polnoštevilno zbrali ob 9. uri v beli dvorani hotela Uniona. Gospoda bana in bansko upravo je zastopal banski sodnik dr. Logar.

Skupščino je otvoril in vodil starešina zajednice dr. Kodre Anton, ki je takoj v začetku predložil, naj se pošlje vdanostna brzojavka Njeg. Veličanstvu kralju Petru II. in pozdravne brzojavke: pokrovitelju gasilstva princu Tomislavu, ministru za telesno vzgojo naroda dr. Miletiću in notranjemu ministru dr. Korošcu.

Po odobritvi zapisnika zadnje skupščine so poročali poslovalci. Iz poročil prinašamo izvlečke, ker nam prostor ne dopušča, da bi točna, vestna in zanimiva poročila objavili v celoti.

Nadzorni odbor je poročal, da je našel blagajniško poslovanje v redu in je predložil razrešnico s pohvalo, kar je skupščina soglasno sprejela.

Zajednični proračun izkazuje 886.062 din izdatkov in samo toliko dohodkov in je bil soglasno sprejet. Med izdatki so predvideni stroški za »Gasilca« v znesku 106.000 din, za tečaje, učne pripomočke in gasilske izpite 145.000 din in stroški za ustanovitev nabavljalne zadruge 20.000 din.

Skupščina je soglasno odobrila novi pravilnik za »Samopomoč« in pravila »Nabavljalne zadruge«. — Oboje bomo objavili v prihodnjih številkah.

Skupščina je nato sklepala o raznih predlogih ter je med drugim odobrila delna zajednična izleta v Ribnici župe Kočevje in v Slovenskih Konjicah župe Celje. Nadalje so se obravnale še sledeče zadeve:

Predlog župe Kočevje, naj se začnejo še samarijanski tečaji, se odstopi samarijanskemu odseku.

P. g. č. Metlika je predložila spomenico, da se zopet ustanovi za bivši metliški okraj gasilska župa. Predlog je bil sprejet.

Tov. Snój je predložil, naj Gasilska zajednica za dravsko banovino avgusta 1939. proslavi 20 letnico ustanovitve Jugoslovanske gasilske zveze v Ljubljani; proslava naj traja dva dni ter naj bo združena z razstavo. Prvi dan naj bi bila otvoritev razstave, nato običajne slavnostne seje in sprejemi, drugi dan pa dopoldne cerkvene slavnosti, gasilsko zborovanje, popoldne pa javni tehnični nastop na stadionu.

Predlog je bil soglasno in z odobravanjem sprejet. V razgovoru, ki se je o tem predlogu vršil, je zajedničin starešina dr. Kodre predložil, naj bi se o priliki proslave v letu 1939. položil tudi temeljni kamen za gasilsko šolo v Ljubljani in naj bi zajednica v ta namen iz svojih sredstev odobrila 200.000 dinarjev. — Tudi ta predlog je bil soglasno in z odobravanjem sprejet.

Skupščina se je razšla po končanem dnevnem redu ob 13. uri.

Iz poročila starešine dr. Kodreta

Novoizvoljeni osrednji odbor in starešinstvo se je pri izvrševanju dela držalo smernic, ki sem jih v glavnem očrtal v svojem poročilu na lanskoletni skupščini. Veseli me pa, da morem na tem mestu konstatirati dejstvo, da so me vsi tovariši osrednjega odbora, kakor tudi ostali tovariši župski starešine v mojem delu podpirali. To mi je dajalo veselje do dela. Vsem tovarišem se radi tega s tega mesta prav iskreno zahvaljujem.

Gasilska zajednica mora razdeliti svoje delovanje predvsem na tri panoge, in sicer je bilo to:

1. Administrativno delo.
2. Organizatorično delo.
3. Tehnično delo.

1. Administrativno delo se je gibalo predvsem v reševanju došlih spisov in držanju evidence tekočih poslov.

2. Organizatorično delo zajednice se je gibalo v smeri notranje izpopolnitve tako dela v zajednici sami, kakor tudi dela pri podrejenih edinicah. Organizacija dela naj bi bila izvršena točno po obstoječih predpisih. Organizatoričnemu in administrativnemu delu so bile posvečene predvsem inspekcije, revizije čet in žup, kakor tudi administrativni tečaji.

Kulturno-prosvetno delo spada v okvir organizacije.

3. Tehnično delo se je vršilo v dveh smereh:

a) izpopolnitev tehničnih sredstev tako v delu zajednice, kakor tudi v delu podrejenih edinic.

b) strokovno-tehnična izpopolnitev in izobrazba našega gasilstva. To delo je bilo predvsem poverjeno posvetovalnemu organu Gasilske zajednice, t. j. tehničnemu odseku. Vse sklepe in smernice tehničnega odseka je osrednji odbor Gasilske zajednice uvaževal in spre-

jel. Tako moramo reči, da je vladala med tehničnim odsekom, kakor tudi med osrednjim odborom popolna harmonija.

Tehnični odsek je napravil načrt za gasilske strokovno-tehnične tečaje in so se tečaji po tem načrtu vršili.

Ob tej priliki moram izraziti svoje veselje nad vestnostjo, trudom, vztrajnostjo in veseljem, s katerim so posamezni predavatelji podajali tvarino našim tečajnikom. Opazoval sem njih posebno pazljivost in požrtvovalnost, zlasti pri onih tečajnikih, ki so prišli iz slabše kvalificiranih gasilskih čet. Noben predavatelj se ni naveličal podajati tvarine teden za tednom, nobeden ni tarnal, da mu je to odveč. Na današnji skupščini se vsem tovarišem in ostalim gg. predavateljem, kakor tudi vodstvom tečajev s tega mesta prav iskreno zahvaljujem ter jih prosim, da vse te njihove izborne lastnosti ohranijo zajednici in razvoju našega gasilstva tudi v bodoče, ko jih bo zajednica zopet poklicala k jesenskemu nadaljevanju tečajev.

Predvsem pa je moja dolžnost, da na tem mestu poudarjam veliko naklonjenost vojaških oblasti za naše tečaje. Vojaške oblasti so nam dale na razpolago prenočišča za naše tečajnike.

Pri vseh tečajih je med tečajniki vladala vzorna disciplina, čeprav so se morali tečajniki podvreči strogim predpisom ter se s tem odpovedati vsaki komodnosti. Poveljniški izpiti so pokazali, da vlada za gasilske tečaje, kakor tudi za izpite veliko zanimanje ter da so naši gasilci pouka in znanja željni.

Radi velikega administrativnega in tehničnega dela nismo mogli izvršiti toliko in s p e k c i j po podrejenih edinicah, kolikor smo si želeli. Gasilski inspektor, odnosno drugi funkcionarji zajednice so izvršili inspekcije samo tam, kjer je bilo to neobhodno potrebno. Zlasti pa pri onih četah, pri katerih so vladale kvarne razmere, ali pa pri onih, ki so bile osumljene ali obdolžene kakega posebnega slabega poslovanja.

Kulturno-prosvetni odsek je predelal poleg drugega tudi snov za letošnji koledarček. Koledarček je izboljššan in obširen, tako da lahko rečemo, da je dosegel svoj cilj. Koledarček zadovolji ne samo navadnega gasilca, ampak tudi gasilskega častnika.

Samarijsko delo ni šlo v razvoju po oni poti, kakor sem izrazil željo na lanskoletni skupščini. Samarijski odsek je imel samo eno sejo, vendar moram pripomniti, da se je tudi dežela pričela zanimati za samarijsko službo in za izvršitev njene organizacije po posameznih četah. Predvsem moram tu omeniti župo sreza Šmarje pri Jelšah. Za samarijsko delo pa smo skušali vzbuditi zanimanje tudi na naših strokovno-tehničnih tečajih. Tako moram reči, da tudi te panoge nismo zanemarjali.

Kulturno-prosvetni odsek je imel več sej, na katerih je razpravljaval o dvigu gasilske prosvete. Predvsem je prišel do zaključka, da mora naše gasilstvo izvežbati tudi duha in srce, in sicer z raznimi vzgojnimi prireditvami, zlasti pa s predavanji. Sklenil je, da se napravijo posebna predavanja o slovenskih velmožeh.

Smeri našega kulturno-prosvetnega dela so bile dane na gasilskih tečajih po predavateljih, ki smo jih vzeli iz laičnih vrst, vendar so bili to naši znani prosvetni delavci iz vrst profesorjev srednješolske mladine.

Gospodarstvo Gasilske zajednice smo skušali obdržati v mejah lanskoletnega proračuna. Na tem mestu moram poudariti ne samo, da

nismo prekoračili lanskoletnega proračuna, ampak nekaterih kreditov nismo niti izčrpali. Pri tem poudarjam, da smo na dovoljenih kreditih in pri nepredvidenih dohodkih proračunsko prihranili din 162.000.—, dočim se je naše premoženje po stanju 31. marca t. l. zvišalo za ca. din 150.000. Ob tej priliki predlagam, da se neizrabljeni krediti in prihranki iz l. 1937 prenesejo na nov proračun ter da se smejo uporabiti v proračunskem letu 1938.

V zvezi z našim gospodarstvom pa je tudi zavarovanje članstva.

Iz lanskoletnega mojega poročila ste pač razvideli skrbi, da je treba zavarovanje članstva postaviti na zdrave temelje. Zavarovanje moramo ločiti v dva dela, in sicer:

Zavarovanje za slučaj naravne smrti. To zavarovanje vrši odsek Gasilske zajednice »Samopomoč«. »Samopomoč« je v letu 1937. iskala pota in sredstva, ki naj bi jo usposobila, da bi uspešno izvrševala svojo nalogo. Upam, da se je to posrečilo. »Samopomoč« stoji danes na trdnih nogah. Z letom 1938. se bo uveljavil nov pravilnik »Samopomoči«, kateri bo tako članstvu olajšal plačilo premije, zajednici pa odstranil skrb za vedne primanjkljaje »Samopomoči«.

Zavarovanje članstva zoper nezgode pri požarih, odnosno zoper nezgode v gasilski službi. Lansko leto sem poročal, da se mora izvršiti splošno zavarovanje članstva za slučaj nezgode v gasilski službi. Danes lahko poročam, da je to zavarovanje izvršeno. Zavarovanje je prostovoljno. Vsak gasilec, ki se je prijavil v zavarovanje, je zavarovan na sledeči način:

- a) za slučaj smrti dobe njegovi dediči din 10.000.—;
- b) za slučaj trajne invalidnosti dobi on din 25.000.—;
- c) za slučaj začasne nesposobnosti za delo pa din 15.— dnevno.

Za vse to plačuje letno premijo din 10.— in sicer tako: Vsaka četa se mora obvezati za pravilno in pravočasno plačilo zavarovanih članov. Zavarovalnico izterja četa od zavarovanih članov. Čete, ki so prijavile članstvo v zavarovanje, pa so pooblastile Gasilsko zajednico, da zavarovalnici direktno plačuje zavarovalne premije ter se jim te premije odtegnejo od rednih podpor.

Doslej je k temu zavarovanju pristopilo ca. 6.500 članov. Zavarovalna pogodba se je sklenila z Vzajemno zavarovalnico kot najnižjo ponudnico. Kakor hitro bo doseženo število zavarovanega članstva 20.000, se zavarovalna premija zniža na din 8.—, pri številu 30.000 pa na din 7.—. Zavarovalna pogodba je sklenjena na 10 let. Pogodba je veljavna le toliko časa, kolikor so našemu gasilstvu zasigurani dohodki po § 79 zakona o organizaciji gasilstva.

Na ta način smo izvršili veliko socialno delo za naše tovariše. Nikakor pa ni mogoče, da bi bilo to zavarovanje obvezno za vsakega, ker bi bile čete s tem preveč obremenjene, to se pravi, obremenjene s tistimi zavarovalnimi premijami, katerih bi od članstva ne mogle izterjati.

K širšemu programu našega gospodarstva spada tudi sanacija našega gasilstva. Naše gasilstvo je dolžno na nepremičninah in raznem gasilskem orodju nad 5 milijonov din. Lansko leto sem o tej zadevi poročal ter obljubil, da bomo skušali doseči to, da se sanacija naših čet izvrši. V poslovnem letu 1937. sem za to zainteresiral merodajne fak-

torje tako pri banovini, kakor v Belgradu. Pri merodajnih faktorjih v Belgradu žalibog še nismo našli zadostnega razumevanja, vsled česar je iz državnega budžeta izpadla postavka za sanacijo gasilskih čet v naši banovini. Vendar prej ne bomo odnehali, dokler tudi tu ne bomo zaznamovali vidnih uspehov.

Omeniti še moram razmerje našega slovenskega gasilstva do ostalega dela jugoslovanskega gasilstva, odnosno razmerje do gasilstva v drugih državah.

Kongres čehoslovaškega gasilstva v Bratislavi v dneh od 3. do 6. julija 1937 nam je pokazal veličino bratskega čehoslovaškega gasilstva. Po svoji izobrazbi in tehnični opremi, kakor tudi skupnem harmoničnem delu s čehoslovaškim vojaštvom moram reči, da je čehoslovaško gasilstvo pripravljeno tudi za izvrševanje težkih nalog. Bratislavski prireditelj na tamošnjem stadionu je bila na oni višini, katero naj bi dosegli tudi mi.

V Bratislavi so se obnovile bratske vezi prijateljstva med Čehi, Slovaki in med jugoslovanskimi delegati, predvsem pa zastopniki slovenskega gasilstva.

Da čehoslovaško gasilstvo visoko ceni bratsko vzajemnost z nami Jugoslavi, je dokaz tudi to, da so zastopniki čehoslovaškega gasilstva enodušno izročili vodstvo Vseslovenske gasilske zveze v naše roke.

V Parizu se je vršil kongres mednarodnega teh. komiteja za pobijanje in gašenje požarov v dneh od 8. do 13. julija 1937. Kongresa sva se udeležila s tov. tajnikom.

Od domačih prireditev ne smemo pozabiti proslave 60 letnega jubileja vatrogasne zajednice v Zagrebu v dneh od 14. do 16. avgusta 1937. Iz naše zajednice se je te proslave udeležilo skoro 2.000 gasilcev. Proslava je bila združena z otvoritvijo spomenika organizatorju hrvatskega gasilstva pok. Djuru Deželiću. Ta veliki organizator je bil oče hrvatskega gasilstva. Ni bil velikan samo kot gasilec, ampak tudi kot Hrvat, tako da je bil vzor vsem in kot organizator znan po Hrvatskem tako, kakor zvonik Sv. Marka v Zagrebu. Radi tega ni čuda, da je gasilstvo iz savske banovine hotelo dati tej proslavi poseben pečat. Naše gasilstvo je sicer kljub pomanjkljivosti organizacije v Zagrebu s strani tamošnje zajednice sodelovalo pri proslavi kot en mož. Vendar pa je malo manjkalo, da ni bilo izigrano pri otvoritvi spomenika Djuru Deželiću. Na koncu proslave ob otvoritvi spomenika je prišlo do žalostnega incidenta, ki ga je povzročil g. Dolanski. G. Dolanski je namreč v svojem govoru stavil resolucijo, da hrvatsko gasilstvo z dnem proslave prekine vsako zvezo z Gasilsko zvezo kraljevine Jugoslavije, kakor tudi to, da prekine vsako zvezo z zakonom o organizaciji gasilstva. Ker se naše gasilstvo s kvarno resolucijo g. Dolanskija ni moglo strinjati, je v strnjanih vrstah odšlo s slavnostnega prostora in s tem odreklo nadaljnjo udeležbo pri prireditvah, ki so se imele vršiti v proslavo tega jubileja. Posledica resolucije g. Dolanskija je bila tudi ta, da so zastopniki savske zajednice odložili mandate v Gasilski zvezi toliko časa, dokler ne bo njihovo gasilstvo drugače odločilo. Do danes se to še ni izvršilo.

Savska zajednica je sicer dobila štiri nove zastopnike v Gasilski zvezi, vendar so ti zastopniki bili imenovani od g. ministra. O upravičenosti tega imenovanja bo razsojal državni svet, ker se je savska zajednica proti imenovanju pritožila. Razmere med gasilstvom savske zajednice se

razčiščujejo ter upamo, da bodo Hrvatje v kratkem času zopet imenovali svobodno izbrane zastopnike v Gasilsko zvezo.

Dne 16. avgusta 1937 se je ob lepi udeležbi jugoslovanskega gasilstva, kakor tudi zastopnikov gasilstva vršil kongres jugoslovanskega gasilstva in tudi občni zbor Vseslovanske gasilske zveze. Kongres jugoslovanskega gasilstva je vodil naš tov. Snoj kot I. podstarešina Gasilske zveze, edini referat pa je imel naš tov. Kramberger.

Sedanje vodstvo zajednice bo skušalo nadaljevati pričeto delo. Gledam sicer z zaupanjem v bodočnost, vendar nam naše perspektive še motijo neurejene razmere v jugoslovanskem gasilstvu, zlasti pa pojmovanje gasilstva na mnogih merodajnih mestih izven mej naše slovenske domovine.

Kakor pa smo našli končno le razumevanje za uvedbo slovenskega Vadnika, tako upamo, da bodo topli žarki slovenskega gasilstva raztajali led nerazumevanja našega dela na najvišjih merodajnih mestih.

Tajnikovo poročilo je bilo zelo obširno in zanimivo ter ga bomo objavili prihodnjič.

Blagajnik Lah je poročal o denarnem poslovanju

Račun bilance dne 31. decembra 1937.

Aktiva: Blagajna din 9.699.80, poštna hranilnica din 10.099.17, naložbe din 455.433.96, podporni sklad din 286.866.28, prehodne postavke din 3.269, tekoče postavke (dolžniki) din 7.253.05, tiskovine din 11.119.45, Gasilska zveza din 1.274.—, inventar din 27.842.—; skupaj din 812.856.71.

Pasiva: Upniki din 27.310.65, tisk (koledar in »Gasilec«) din 25.139.75, Gasilska zveza din 1.274.—, imovina din 614.501.31, prehodne postavke (neizrabljene v letu 1937.) din 144.631.—; skupaj din 812.856.71.

Račun zgube in dobička dne 31. decembra 1937.

Zguba: Tisk (Koledar in »Gasilec«) din 114.468.25, režija din 161.068.25, razno din 94.245.45, tiskovine din 6.240.05, odlikovanja in drugo din 96.956.95, prehodne postavke (neizrablj. v l. 1937.) din 144.631; skupaj din 617.609.95.

Dobiček: Tisk (Koledar in »Gasilec«) din 142.410.35, režija din 60.—, razno din 29.327.55, gasilski sklad 4½% prispev. ban. upr. din 295.785.—, tiskovine din 6.240.05, odlikovanja in drugo din 143.787.—; skupaj din 617.609.95.

Poročilo gasilskega inspektorja ing. Dolenca

V preteklem letu je bilo glavno tehnično delo zajednice osredotočeno na pripravo gasilskih tečajev in izpitov za četne poveljnike. Današnja doba zahteva od gasilca celega moža, ki mora biti ne samo požrtvovalen in discipliniran, ampak tudi strokovno dobro podkovan. Zato je zajednica uvidela potrebo nuditi strokovni poduk v prvi vrsti četnim poveljnikom. Pri nas žal še nimamo gasilskih šol, ki bi vzgajale naš naraščaj in se moramo zato zadovoljiti še s tečaji.

Tečaji in izpiti: Z ozirom na denarne težkoče in tudi iz razloga, ker posameznim članom ni mogoče za dalj časa zapustiti svojih domov, je osrednji odbor določil, da se vršijo štiridnevni tečaji. Kot učno snov je po predpisih o strokovni izobrazbi in na podlagi tehničnega od-

seka izbral v prvi vrsti strokovne predmete kot taktiko, strategijo, poznavanje in delo z orodjem, hodne vaje ter obrambo pred napadi iz zraka. Poleg navedenega pa mora gasilec poznati tudi osnovne pojme kemije, fizike, stavbarstva in prve pomoči, razne predpise in dr. Vse to so morali kandidati poslušati in vaditi tekom štirih dni po 8 ur dnevno. Praksa je pokazala, da je to ogromno delo, ki zahteva mnogo truda od tečajnikov in tudi od predavateljev, odnosno vaditeljev.

Tečaji so se vršili v treh centrih in po enakem programu. Vsi detajli so razvidni iz tabel skupno z rezultati izpitov.

Vodstva tečajev so pozivala tečajnike na podlagi prijav, ki so jih pošiljale zajednici posamezne čete. Zaradi pomanjkanja časa pa do sedaj še ni bilo mogoče vpoklicati na tečaj vseh prijavljencev ter bodo ostali prišli na vrsto v jesenskem terminu.

Po vsakem tečaju so se vršili tudi poveljniški izpiti kot jih predvideva zakon in tozadevni predpisi. Pokazali so prav dober uspeh. Izpita niso napravili po večini le začetniki, kar je popolnoma razumljivo in najvelja to kot memento četrnim upravam, ki naj v bodoče prijavljajo na tečaj takšne člane, ki so vsaj prestali preizkusno dobo v svoji četi. Podrobni rezultati so sledeči:

Kraj tečaja	Čas tečaja od-do	Udeležencev	Datum izpita	Izpitne ocene				
				odlično	dobro	popravni izpit	nezadostno	vseh %-vprašanih
I. Celje . . .	12-15. dec. 1937	38	16. dec. 1937	11	20	4	—	35
II. Celje . . .	9-12. jan. 1938	41	13. jan. 1938	8	19	8	2	37
III. Celje . . .	23-26. jan. 1938	33	27. jan. 1938	11	17	3	—	31
IV. Maribor . . .	5.-8. febr. 1938	48	9. febr. 1938	21	21	4	—	46
V. Celje . . .	6.-9. febr. 1938	38	10. febr. 1938	13	22	1	1	37
VI. Maribor . . .	12.-15. febr. 1938	42	16. febr. 1938	18	22	2	—	42
VII. Maribor . . .	19.-22. febr. 1938	41	23. febr. 1938	11	28	1	—	40
VIII. Celje . . .	20.-23. febr. 1938	41	24. febr. 1938	13	19	7	—	39
IX. Maribor . . .	26. febr.-1. marca 1938	34	2. marca 1938	10	19	4	—	33
X. Maribor . . .	5.-8. marca 1938	49	9. marca 1938	15	33	—	—	48
XI. Ljubljana . . .	7.-10. marca 1938	51	11. marca 1938	18	23	5	2	48
XII. Ljubljana . . .	21.-24. marca 1938	45	25. marca 1938	10	19	5	—	31
XIII. Maribor . . .	15.-28. marca 1938	42	29. marca 1938	21	16	1	—	33
Skupaj . . .		543		180	278	45	5	508

Kraj tečaja	Koliko tečajev	Število udeležencev	Izprašanih	Izpit napravilo			Izpita ni napravilo		
				odl.	dob.	vseh	p. i.	nez.	vseh
Ljubljana . . .	2	96	82	28	42	70	10	2	12
Celje . . .	5	191	179	56	97	153	23	3	26
Maribor . . .	6	256	247	96	139	235	12	—	12
Skupaj . . .	13	543	508	180	278	458	45	5	50
t. j. v %			94	35.3	55	90.3	8.8	0.9	9.7

O p o m b a : odl. — odlično, dob. — dobro, p. i. — popravni izpit, nez. — nezadostno, izpraš. — izprašanih!

Uspehi pri izpitih so bili zelo povoljni in zadovoljivi

Ljubljana 82 kandidatov: z odličnim uspehom 28, z dobrim uspehom 42, izpita ni napravilo 12.

Celje 179 kandidatov: z odličnim uspehom 56, z dobrim uspehom 97, izpita ni napravilo 26 kandidatov.

Maribor 247 kandidatov: z odličnim uspehom 96, z dobrim uspehom 139, izpita ni napravilo 12 kandidatov.

Na tečajih se je predavalo v Ljubljani 47, vadilo 27 ur, v Celju se je predavalo 105 ur, vadilo 58 ur, v Mariboru se je predavalo 174 ur, vadilo 46 ur; skupaj se je predavalo 326 ur in vadilo 131 ur = 457 ur!

Tečajniki in vodstvo V. gasilskega strokovno-tehničnega tečaja v Mariboru od 26. februarja do 1. marca 1938.

Poleg navedenih tečajev je zajednica priredila tudi dva tečaja za župske starešine in njih namestnike, in sicer v Ljubljani in v Mariboru, kjer se je predavalo in vadilo hodne vaje in poveljevanje po novem vadniku. Obeh tečajev se je udeležilo 41 udeležencev iz 23 žup. Župe Krško, Murska Sobota in Ptuj niso bile zastopane. Potemtakem je priredila zajednica skupno 15 tečajev, ki so trajali 469 ur in jih je posečalo skupno 584 udeležencev. Za navedene tečaje je izdala zajednica din 57.025, za izpite pa din 12.149.75, skupno torej din 69.174.75. Na enega tečajnika odpade torej ca. 118 din stroškov, odnosno na enega udeleženca 4 dnevnega tečaja 126 din. Stroški bi bili seveda mnogo višji, če bi nam ministrstvo vojske in mornarice ne blagovolilo prepustiti brezplačnih prenočišč v vojašnicah.

Revizije: V letu 1937. je izvršila zajednica revizijo žup Kočevje, Krško, Logatec in Novo mesto ter 21 gasilskih čet iz raznih žup. Revizije je izvršil deloma inspektor, deloma nekateri člani osr. odbora. V tekočem letu pa so se izvršile revizije žup Slovenj Gradec, Maribor-desni breg in Maribor-levi breg ter 14 čet. Revizije so v splošnem pokazale zadovoljivo

stanje, pač pa so ugotovile, da polagajo nekatere čete premalo važnosti na red in snago v orodiščih, zaradi česar se kvari orodje in trpi udarnost čete. Župe naj na to polagajo posebno pažnjo.

N a b a v e : Po tozadevnih predpisih je zajednica v preteklem letu dovolila nabavo prapora 10 četam in eni župi, gradnjo, odnosno prezidavo orodišča ali doma 6 četam, dalje nabavo 6 avtomobilov, 34 motornih brizgaln, 2 ročnih brizgaln in 1 berglovke. Brizgalne je preizkusila posebna komisija.

O d s e k i : Tehnični odsek zajednice je imel tri seje in eno sejo ožjega odbora. Na teh sejah so se v glavnem vršile predpriprave za tečaj, obenem so se razpravljala razna aktualna vprašanja tehničnega značaja. Samaritanski odsek je imel samo eno sejo, na kateri so se začrtale smerice za samaritansko delo pri četah.

R a z s t a v a : Za časa trajanja jugoslovanskega gasilskega kongresa in proslave savske zajednice v Zagrebu od 14. do 16. avgusta 1937. se je vršila tudi gasilska razstava, katere se je udeležilo naše gasilstvo v posebnem oddelku. Zajednica je razstavila razne diagrame in zemljevide, ki so nazorno prikazovali moč slovenskega gasilstva. Poleg tega so razstavile razno orodje, opremo, slike in zgodovinske predmete tudi župa Novo mesto ter čete Maribor-mesto, Trbovlje, Kranj in ind. gas. četa KID Jesenice. Naš oddelek je vzbujal splošno pozornost zlasti pri zastopnikih raznih državnih in vojaških oblasti ter so se o naši razstavi prav laskavo izražali.

Iz vposlanih poročil gasilskih žup, ki so pa po večini precej pomanjkljiva, je razvidno, da so priredile župe v lanskem letu 70 župskih vaj in 12 tečajev tehničnega, odnosno samarijanskega značaja. Vse področne čete so pregledale le župe Kamnik, Ljubljana-mesto, Logatec in Slovenj Gradec, dočim so druge pregledale le del svojih čet, kar je pa pripisati v glavnem finančnim težkočam, s katerimi se borijo župe.

P o ž a r i : Razveseljav pojav v lanskem letu je znaten padec števila požarov v primeri s prejšnjimi leti.

Leta 1937. je bilo 699 požarov, leta 1936. 835, leta 1935. 783, leta 1934. pa 924 požarov.

Na zavarovanih poslopih zaznamujemo 597 primerov požara, t. j. 85%, s škodo din 16,713.130.— (92,7%) — na nezavarovanih poslopih pa zaznamujemo 102 požara, t. j. 15%, s škodo din 1,316.080.— (7,3%).

Gasilske čete so stopile v akcijo pri 668 požarih, t. j. 95,6%, dočim le pri 31 požarih niso bile navzoče, bodisi ker niso bile obveščene ali pa zaradi prevelike oddaljenosti, kar pa znaša le 4,4%.

Vsega skupaj je gasilo v preteklem letu 14.398 gasilcev in to 2.496 ur. Gasilci so s svojim nastopom in gašenjem obvarovali okoli 80 milijonov dinarjev nadaljnje škode.

Razen pri požarih so se gasilske čete udejstvovale tudi pri reševanju smučarjev, ki jih je pod Štoržičem zasul snežni plaz, dalje pri petih poplavih, kjer so obvarovali preko 1,000.000 din nadaljnje škode. Samaritanski odseki čet so se tudi marljivo udejstvovali, zlasti oni, ki imajo reševalne avtomobile, s katerimi so prevažali bolnike in ponesrečence.

V a j e : Gasilske čete so še dokaj pridno vadile. Vaje so četam zelo potrebne: pri hodnih vajah se krepi disciplina, z orodnimi vajami pa izvežbamo člane za pravilne nastope na požarišču. Priporočal bi pa četam,

Tečajniki in vodstvo I. gasilskega strokovno-tehničnega tečaja v Ljubljani od 7. do 10. marca 1938.

Tečajniki in vodstvo II. gasilskega strokovno-tehničnega tečaja v Ljubljani od 21. do 24. marca 1938.

da vadijo vsaj trikrat mesečno orodne vaje, vendar brez vode. Pri mokrih vajah kvarimo cevi, poleg tega je pa večina mokrih vaj bolj za parado kot pa za pravo vežbanje gasilcev.

Obramba pred napadi iz zraka: Razveseljivo je tudi, da so pričele naše gasilske čete polagati več pažnje vajam v obrambi proti napadom iz zraka. Večja takšna vaja se je vršila po zaključku jesenskih vojaških manevrov v Novem mestu. Pri tej vaji je poleg domačih in okoliških gasilcev sodelovala tudi četa Ljubljana-mesto. Istočasno so se vršile manjše vaje po vsem manevrskem ozemlju. S ponosom lahko poročam, da je pri teh vajah odposlanec inspekcije zemaljske odbrane posebno pohvalil gasilce in v svojem poročilu omenil, da so se od vseh ekip najboljše izkazali. Podobne vaje so se vršile tudi v Črnučah pri Ljubljani in še v mnogih drugih krajih. Ravno tej panogi gasilske službe bo moralo gasilstvo v bodoče posvečati še posebno pozornost. Vojaške oblasti pričakujejo v tem pogledu ravno od naše organizacije največ in to po pravici, kajti le disciplinirana in po vojaškem načinu urejena organizacija je kos tej nalogi. V podoželju pa zna sčasoma preiti celotna pasivna zaščita popolnoma v roke gasilcev.

Statistika: Koncem leta 1937. smo imeli v naši zajednici 26 gasilskih žup z 949 gasilskimi četami in okoli 31.000 rednih članov. Gasilskih domov in orodišč posedujejo naše čete preko 600, ročnih brizgaln 665, berglovk 124, motornih brizgaln 481, in sicer 353 prenosnih, 111 prevoznih in 17 avtoturbink. Vseh cevi je preko 215.000 m. Skupno premoženje gasilskih čet cenimo na ca. 56.000.000 din. Nazorneje bi si moč našega orodja predočili, če si zamislimo, da bi segale naše cevi, položene v ravni črti, od Ljubljane do Virovitice na Hrvatskem. Vse naše brizgalne oddaja lahko v minuti okrog 360.000 litrov vode. Njihovo moč bi niti ne izrabili popolnoma, če bi črpali morsko vodo na Sušaku in jo v premi črti po ceveh spravili na vrh Triglava.

Smernice za bodoče delo: Orodje naših čet je še kolikor toliko zadovoljujoče, dasiravno bo treba še mnogo dokupiti in modernizirati. Četam primanjkuje največ dobrih cevi. Gledati bomo pa morali, da svoje orodje in opremo kolikor mogoče normiramo. Tudi dobavne pogoje bo treba poostri in tako prisiliti prodajalce, da dobavljajo res prvovrstno robo. Mnogo bo k temu pripomogla tudi lastna »Nabavljalna zadruga«, ki bo morala nuditi četam v prvi vrsti dobre cevi za zmerno ceno.

Svojo pozornost pa bo morala zajednica obračati tudi na preskrbo z vodo, na kar se je dosedaj polagalo premalo pažnje. Zainteresirati bo morala na to dejstvo merodajne faktorje, da poskrbijo za prepotrebno vodo za gašenje. Zlasti severovzhodni predel naše banovine je z vodo slabo preskrbljen. Isto je tudi v južnih predelih, le v Suhi krajini izgleda, da se bo z gradnjo vodovoda zadeva uredila.

Tudi obrambi pred napadi iz zraka bomo morali v bodoče posvečati še več pozornosti.

V tekočem letu bo pa zopet glavna skrb zajednice, izvesti tečaje in izpite za one, ki še niso prišli na vrsto. Poleg strokovnega znanja si pridobijo gasilci na tečajih potrebno disciplino. Ravno disciplina pa je neobhodno potrebna za življenjski obstoj naše organizacije. Le če bomo disciplinirani, bomo lahko kos vsem nalogam, ki nas še čakajo.

Iz poročila o »Gasilecu«, ki ga je dal urednik Kramberger

Ugotoviti je treba, da je bil »Gasilec« v preteklem letu tako po zunanji obliki in po obsegu, kakor tudi po vsebini mnogo boljši ko zadnja leta. Če smo hoteli svojemu listu dvigniti ugled, smo mu morali dati primeren ovoj. Pravijo, da obleka šele napravi človeka; primerno oblečen človek najde povsod odprta vrata. Mi gasilci imamo lepo uniformo, krasimo se z raznimi odlikovanji in sploh dosti damo na svojo zunanost, kako bi torej mogel biti naš strokovni list brez lepe zunanje obleke, saj bo le tudi na zunaj lepo opremljen list našel odprta vrata pri naših članih.

V preteklem letu smo list povečali od prejšnjih 16 strani na 24 strani, t. j. za celih 8 strani. Če računamo to povečanje in še ovoj, je bil list za celih 12 strani obsežnejši ko prejšnja leta.

Ta obseg lista še ne odgovarja našim razmeram in našim potrebam: našim razmeram ne odgovarja, ker imamo pri naši lepi in veliki organizaciji toliko vprašanj, ki bi jih bilo potrebno javno v listu obravnavati, da bi nam tudi štirikratni obseg ne zadostoval.

List v takem obsegu ne odgovarja tudi našim potrebam. Kakor ne smem in nočem kritizirati naših zaslužnih gasilskih delavcev v prejšnjih letih, ki so storili za napredek slovenskega gasilstva vse, kar je bilo mogoče, vendar moram ugotoviti, da jim ni bilo mogoče slediti napredku in zahtevam časa. Slovensko gasilstvo, ki je nastalo po nujni narodni potrebi, se je razvijalo in delovalo v okviru zakonitih predpisov društvenega zakona tako, kakor se pri nas pač društva razvijajo in delujejo. V naših malih razmerah ostajamo mali in se ne povzpemo do velikega. Ko je tudi za slovensko gasilstvo bil uveljavljen poseben zakon, smo ga sicer z veseljem sprejeli, ker nam je dal upanje, da se bodo razmere zboljšale. Na drugi strani nam je pa ta zakon prinesel nekaj, česar prej nismo poznali: prej se slovenski gasilci nismo zanašali na nikogar, sami s svojo močjo in s svojo voljo smo si ustvarjali vse, kar smo potrebovali. Malo smo potrebovali, ali smo si vendar mnogo ustvarili. Določila novega zakona so nam podrla našo samostojnost in nam obenem vzela dobro voljo za ustvarjanje dobrin iz lastnih moči. Nismo več ustvarjali iz svojega, ker smo se zanašali na druge. Ti drugi nam niso dali niti del tistega, kar smo od njih pričakovali, tudi sami celo vrsto let nismo skoro nič ustvarjali in smo stali tam, kjer smo pred petimi ali šestimi leti bili. Naš napredek je zastal in je zavladelo mrtvilo. Tako mrtvilo pomeni nazadovanje in končno propast. Slovensko gasilstvo bi sicer še lahko na videz številčno napredovalo, morda bi se pod raznimi zunanjimi vplivi celo na znotraj utrdilo za gotove, mogoče politične cilje, toda to, kar bi imeli, bi ne bilo več tisto, kar bi moralo biti in mora biti. V tem pogledu je bilo potrebno nekaj storiti, toda kje začeti?

Morda sta sedanji osrednji odbor in sedanje starešinstvo v nekaki dobri slutnji začela ravno tam, kjer je bilo najtežje začeti, t. j. pri našem listu. Vodstvo slovenskih gasilcev se je zavedalo, da armada 31 tisoč članov ne sme in ne more ostati nedelavna, da je treba to armado zdramiti in na novo vaditi za staro delo ter učiti in pripravljati za nove naloge. Kako pa to napraviti, ko nismo imeli niti najosnovnejših pripomočkov za vaje in šolo?

Pa je vodstvo reklo, da je za ustvarjanje teh pripomočkov najbolj primeren slovenski gasilski list »Gasilec«. Tako je začel »Gasilec« po

gotovem načrtu objavljati članke za novo šolo (o vadniku, o strojih in o pasivni brambi) in s tem ustvarjati pripomočke. Potrebno je bilo mnogo več prostora v listu, če smo hoteli najnujnejšim potrebam zadostiti, zato smo listu obseg povečali, v kolikor so nam dopuščala denarna sredstva. List je tako v letu 1937. v svojem povečanem obsegu vsaj malo odgovarjal potrebam slovenskega gasilstva.

Vsebina lista je odgovarjala nameram in volji vodstva, da mora list služiti potrebam slovenskih gasilcev. Tako je list postal pravo službeno glasilo vodstva, pa tudi prava učna knjiga naših gasilcev. To je tudi prava naloga našega strokovnega glasila: vzdrževati zvezo med vodstvom, gasilskimi edinicami in gasilci in nuditi strokovni pouk. V tem pogledu je naš list v letu 1937. gotovo svojo dolžnost in nalogo vršil.

Morda bo kdo ugovarjal v tem, da je bil »Gasilec« lansko leto preveč enoličen in po vsebini okoren. Priznati se more upravičenost takega ugovora le deloma; kajti vsak list in posebno še strokovno-poučni list, ki služi kot šolska knjiga, mora imeti stalno in enako urejeno vsebino že zato, da se čitatelji-učenci v njem znajdejo. Sicer pa »Gasilec« ni bil tako hudo enoličen in okoren, nasprotno je bil zanimiv in raznoličen, seveda le za onega, ki se je za vsebino zanimal in jo dobrohotno sprejemal. Kdor je naš list jemal v roke in ga čital samo z negativno kritičnim mnenjem in iskal v njem le napake, ali kdor lista sploh ni prebiral in študiral, češ da mu njegov pouk ni potreben, ta bo seveda že po svoji navadi ali naravi odrekel vsebini Gasilčevi leta 1937. pozitivno vrednost.

Že lani sem v svojem poročilu o listu naglasil, da moramo v svojih vrstah nehati z zatrjevanjem, da vse znamo. Jaz bi trdil, da malo znamo in da si le domišljujemo, kaj vse znamo. Do smrti se bomo učili in drug drugega podučevali in še ne bomo znali niti malo tega, kar bi znati morali. — Če je torej naš strokovni list po volji vodstva slovenskega gasilstva postal naša šolska učna knjiga, ga moramo kot takega sprejeti in ceniti. Mi to svojo učno knjigo od meseca do meseca in od leta do leta šele pišemo in smo začetniki v tem pisanju, zato ne more biti popolna in brez napak. Vse, kar šele nastaja, ne more biti in ni popolno. Naša knjiga, ki nas bo za nove naloge in v novih časih učila, šele nastaja. V njej bomo počasi zbrali mnogo tistega, kar nam je za naše urjenje in šolanje potrebno, vsega ne bomo mogli nikdar zbrati in nikdar ne bo mogla biti naša učna knjiga popolna.

Kakor je bilo poročilo o uredniškem delu pri listu kritično, tako je treba tudi o gospodarstvu lista kritično razpravljati. Za uvod tega poročila moram ponovno ugotoviti, da je sedanja uprava lista prevzela pred dobrim letom Gasilčevo gospodarstvo zanemarjeno in neurejeno. Najslabše pa, kar smo morali ugotoviti, je bilo to, da tisto malo število naročnikov članov-gasilcev in zasebnikov, ki jih je bilo, leta in leta ni plačevalo naročnine, ker je nikdo od njih ni zahteval. Tako se je pri plačevanju naročnine razpasla malomarnost in brezbržnost, ki še danes listu škoduje. Član sicer naroči list, ko pa je treba naročnino plačati, pa ali se sploh ne zmeni za plačilo, ali najde razne izgovore, ali pa list celo odpove z raznimi, tudi žaljivimi pripombami.

Teško se je boriti proti takim pojavom, ker so močno vkoreninjeni. Ni druge pomoči proti temu, kakor nova vzgoja. Naše člane in naroč-

nike lista je treba tudi v tem pogledu vzgojiti k vestnosti in zavednosti. Člani se morajo zavedati, da je list »Gasilce« za nje pisan, da ga zajednica njim daje kot njihovo učno knjigo. Gasilci v svojem strokovnem listu ne smejo videti potrebnega zla, ne smejo lista naročevati za to, ker ga morajo naročiti. Ne! Naš list mora priti med člane zato, ker oni sami cenijo njegovo vrednost. To našim članom dopovedati in pojasniti, bi morala biti dolžnost nas vseh, ki smo danes tu zbrani in bi bila dolžnost vseh, ki pri naših četah in župah vodijo, delajo in učijo. Mi vsi, ki smo prostovoljno na sebe vzeli odgovornost za napredek naše organizacije in za urjenje in šolanje naših članov, da bodo v vsakem primeru mogli svoje dolžnosti vršiti, moramo članom pojasniti, kaj Gasilec za organizacijo pomeni in kaj pomeni za posamezne člane. Mi moramo svoje člane pridobiti za to, da bodo svoj strokovni list naročili, čitali in plačali. In moramo vsako priliko za to porabiti in ne smemo nehati zavzemati se za list in mu med članstvom pridobivati ugled in veljavo. 31.000 naših zavednih članov gasilcev bi moralo svoj list samo vzdrževati in bi dober član vodstva katerekoli naše edinice moral želeti in pričakovati, da bo vsaj 10.000 članov list naročilo. Seveda, dokler se bo godilo, da bodo naši člani gasilci morali spraševati, kaj je to list »Gasilce«, dokler bodo naši poveljniki in starešine list skrivali in zaklepali, dokler bodo celo proti listu govorili, češ da uči nepotrebne novotarije, tako dolgo ne bomo mogli z listom uspeti in ga napraviti za našo najboljšo učno knjigo. Biti moramo apostoli za naš strokovni list in mi moramo prvi biti, ki ga cenimo, povsod priporočamo in mu pridobivamo nove čitatelje in naročnike. To je tudi za nas vse zelo praktično. Čim več članov bo naš list čitalo, čim bolj se bodo člani iz lista učili, tem manj dela in skrbi bomo mi imeli. Mi ne smemo delati tako, kakor se je nekje zgodilo: poveljnik, ki mnogo da na časti, čeravno nič kaj ne zna, se boji, da bi ga drugi člani pri poveljstvu spodrinili. Na svoj naslov dobiva za četo dva obvezna izvoda lista, lepo oba izvoda shrani in noben član ne more dobiti lista v roke. Ko ga člani vprašajo, zakaj jim lista ne da, se odreže: »To je rezervaten list samo za poveljnike.« Pa potem neki član za sebe naroči list, ga čita in tudi drugim čitati da in ko poveljnik za to zve, piše upravi, naj dotičnemu članu ne pošilja lista, ker hoče tisti naročnik postati poveljnik in njega spodriniti, kar bi pa bila velika škoda za četo in za slovensko gasilstvo. — Nekje drugje je poveljnik čete drugače napravil: četa je uboga in nima sredstev niti za obleke niti za orodje. Pa je svoje člane zbral, jim pokazal »Gasilca« in rekel: »To je naš list. Če kateri more, naj si ga naroči! Vsi pa bomo vsako prvo nedeljo v mesecu skupaj prišli in bomo list čitali in drug drugemu pojasnjevali, kar nam ne bo jasno.« In so tako storili. Ko niso vsega razumeli o vadniku, pasivni brambi in o strojih, so prosili domačega učitelja-rezervnega častnika, da jim je stvari pojasnjeval, šofer domačega trgovca jim je pa o strojih razlagal. — Ali bi ne bilo veliko delo, če bi mi vsi, pri vseh naših četah in župah ravno tako, kakor pri tisti mali ubogi četi, prišli vsak mesec skupaj in bi celo vsebino »Gasilca« predelali. Tako delo bi bilo hvalevredno in uspešno in naše slovensko gasilstvo bi res bilo tako kakor biti mora. Mi bi s tem svoje člane za dobre čitatelje in naročnike lista vzgojili, poleg vsega onega, da bi si svoje odgovorno delo olajšali.

Poročilo o »Samopomoči« bomo objavili posebej v letošnji 5. številki.

Samaritan

(Nadaljevanje)

Najkasneje po 5 minutah se ustavi vsaka taka krvavitev (na pr. urez z britvijo). Napačno je torej, če izmivamo tako rano, ker z vodo samo sprti preprečujemo strjevanje krvi, ne glede na to, da ran iz prej navedenih razlogov sploh ne smemo izpirati.

Povsem drugače je, če je ranjena kaka večja žila odvodnica ali dovodnica. Tedaj teče kri »v potokih«. Slišali smo že, da ima zdrav človek 5 do 7 litrov krvi. Če izgubi odrasli človek polovico krvi, nastopi že nevarnost za življenje, če je pa izgubil dve tretjini, sledi smrt na izkrvavenju. Za bolnike je včasih dovolj, da izgubijo samo eno tretjino svoje krvi in jim ni več za pomagati. Iz velikih žil teče kri kakor iz vodovoda. Če nočemo, da postane krvavitev pogubna, jo moramo takoj ustaviti. Predno pride zdravniška pomoč, je lahko že prepozno.

Da bo naša prva pomoč pri krvavitvah čim uspešnejša, si hočemo predočiti razmere v krvnem obtoku. Po odvodnicah potiska srce svežo svetlordečo kri v telo, skozi privodnico jo zopet sesa vase. V odvodnicah vlada pritisk, ki se manjša sorazmerno z razdaljo od srca. Vendar pa je pritisk na pr. na roki še tolik, da človek lahko izkrvavi skozi ranjeno odvodnico. V privodnicah ali venah pa ni pritiska, temveč celo negativen pritisk. Te prilike lahko primerjamo s tlačnimi razmerami pri gasilski brizgalki. Če je poškodovana sesalna cev, iz luknjic v cevi ne bo škropila voda. Drugače pa, če se naredijo luknjice v tlačni cevi. Tedaj vidimo ob celem poteku cevi male vodomete, voda brizga v tankih curkih iz poškodovane cevi. Enako se zgodi, če so ranjene večje privodnice ali odvodnice. Če je ranjena privodnica, teče iz nje položno temna kri. Če zija odprtina, se zgodi celo, da ranjena privodnica vsesa zrak. Če pa je ranjena odvodnica ali arterija, brizga iz nje tanjši ali debelejši curek krvi in še s precejšnjo silo. Krvavitev iz odvodnice ustavimo s tem, da stisnemo žilo na najprikladnejšem mestu med rano in srcem. Oglejmo si, kod potekajo glavne odvodnice. (Dovodnice potekajo skoraj vedno ob odvodnicah.)

Če je ranjena na glavi senčna odvodnica, ki izstopa iznad loka senčne kosti, je treba pri-

To in ono ZA SPOMIN

(V tem odstavku bomo objavljali kratka poročila o delovanju in življenju ter male slike naših v teku leta umrlih gasilcev. — Čete naj zbirajo vse podatke in jih pošiljajo uredništvu obenem s slikami. Slike naj bodo doprsne in brezhibne.)

Že v jeseni 1937. je umrl Koitai Jožef, ustanovni član in član nad-

zornega odbora prostovoljne gasilske čete Berkoveci v župi murskosoboški. Bil je vedno dober gasilec in najboljši tovariš. Vsi, ki so ga poznali in radi imeli, se ga bodo vedno spominjali.

Pomembni spominski dnevi

4. aprila 1912. se je ponesrečil na Stolu profesor Josip Cerk; rodil se je 24. nov. 1881. v Cerkovski vasi nad Logatcem. Bil je geograf in raziskoval je naše jame. Služil je v Ljubljani. Za zemljevid Slovenske Matic je priredil Dolenjsko. Zelo je bil uslužen in veliko je znal.

5. aprila 1722. je umrl v Kamniku jezikoslovec in nabožni pisatelj, kapucinski gvardian o. Hippolit. Najprej je sestav-

ljal slovar, »na korist sebi in mladim redovnikom, kateri v jezikovnem neznanju potratijo več časa za besedo nego za stvar«. Slovarja ni dotiskal, ker ni dovršil poprave v smislu pravopisa v Bohoričevi slovnici. Poleg drugega je l. 1719. izdal »Bukvice od Slejda inu Navuka Kristusa našega Izveličarja, prevod Kemčana«. Za njegovo največje delo imajo slovar.

6. aprila 1885. je umrl na Velehradu sv. Metod.

7. aprila 1879. je umrl v Zagradcu na Dolenjskem župnik Janez Parapat; rojen je bil dne 9. dec. 1838. v Ljubljani. Bil je pisatelj, zgodovinar in zbiral je stare novce. V leposlovju se je pojavil že kot bogoslovec, ko je pisal v semeniški list »Slovenska Lipa«. Zbiral je zgodovinsko gradivo in pisal je zgodovinske razprave. Njegovo glavno delo je: »Turški boji v XV. in XVI. stol. s posebnim ozirom na Slovence«. Pisal je tudi pesmi in povesti, prevajal je zlasti iz španščine.

8. aprila 1833. je bil rojen v Zalcu na Štajerskem Kočevar Ferdo. Študija medicine ni dovršil, ker ni imel sredstev, in je bil v službi na zagrebški univerzi in akademiji. Mnogi njegovi zamisli so izvirni; mislil je na »Slovensko Matico«, zavzemal se je za samostojen slovenski političen dnevnik, za slovensko gledališče v Ljubljani, za slovenski jezik v šoli in v cerkvi, nabiral je narodno blago, bil je med prvimi Slovenci, ki so se bavili s socialnimi in gospodarskimi vprašanji, in je opozarjal na važnost gospodarskega vprašanja na Sloven-

tiskati s prstom tik nad lično kostjo tako močno in tako dolgo, da iz ranjene žile kri več ne brizga. Ker pa s prstom ne moremo izvajati pritiska delj časa, je primernejše, da zavijemo gazo ali robec

Slika št. 12: Pri krvavitvi iz senčne odvodnice pritisnemo s prstom tik nad lokom lične kosti.

Slika št. 13: Križni zavoj pri krvavitvi iz senčne odvodnice.

v trdo klopko ter isto pričvrstimo s križnim zavojem, katerega čvrsto nategnemo. (Slika 12 in 13.) Umestno je, da damo v klopko kak trdi predmet (kamen, kovan denar), da se pritisk zavoja osredotoči na name-ranem mestu.

Izpod spodnje čeljusti se pojavlja na sredini, tik pred žvekalno mišico precej velika arterija. Če krvavi ta, pritisnemo s prstom na spodnji rob spodnje čeljustnice, dokler ne pride zdravniška pomoč. (Slika 14.)

Slika št. 14: Prva pomoč pri krvavitvi iz čeljustne odvodnice.

Glavne vratne odvodnice potekajo na notranji strani sprednjih dolgih vratnih mišic. Če so poškodovane vratne arterije, brizga iz njih kri v debelem curku in s takšno silo, da izkrvavi ra-

njenec v par minutah. Vratne odvodnice ležijo precej globoko in so težko dostopne. Pritisniti smemo samo eno polovico vratu, ker bi sicer možgani ostali brez sveže krvi. S palcem pritisnemo izpod rane kar se da močno in globoko, kakor to kaže slika (15). S tem skušamo pritisniti žilo ob vratno hrbtenico. Vendar pride v tem slučaju naša prva pomoč skoraj vedno prepozno. Sicer pa se dogajajo take poškodbe razmeroma redko. Če si kdo prereže v samomorilnem namenu

Slika št. 15: Pritisk na glavno vratno odvodnico.

vrat, ostanejo velike žile v globini skoraj vedno nepoškodovane; navadno prerežejo samo številne dovodnice, ki leže površno pod kožo. Tedaj sicer tudi krvavi precej močno, vendar ne s preveliko silo. V takem slučaju zadošča debela in široka obveza, ki ne sme biti pretesna.

Odvodnice za gornje okončine potekajo najprej pod ključnico, nato v globini pazduhe, potem pa na notranji strani nadlehti, v žlebu med mišicami do komolca. Tam se delijo v manjše.

Če je poškodovana odvodnica v pazduhi, je zelo težko ustaviti krvavitev, ker nam ovira ključnica dostop do žile.

Poskusimo potisniti palec nad ključnico z vso močjo v globino. (Slika 16.) S tem pritisnemo odvodnico na prvo rebro. Priporoča se tudi, da potegnemo nadleht na ranjeni strani kar se da

Slika št. 16: Pritisk na odvodnico pod ključnico.

skem, itd. Predlagal je tudi ustanovitev Slovenske banke v Ljubljani.

9. aprila 1883. je umrl v Gorici jezikoslovec in zgodovinar Stefan Kociančič; rojen je bil dne 25. dec. 1818. v Vipavi. Za slovenščino ga je navdušil v Gorici Valentin Stanič. Priredil je molitvenik »Vodnik pobožnega kristjana«. V Gorici je bil v semenišču profesor starozakonske vede in semitskih jezikov. Jezikov je znal okoli 30!

11. aprila 1804. je umrl pri Sv. Benediktu prekmurski katoliški pisatelj župnik Küzmič Mikloš. Škof somboteljske škofije Janoš Szily mu je naročil, naj spiše potrebne cerkvene knjige za preprosto ljudstvo, in leta 1780. so izšli Küzmičevi »Sveti evangelijski«. Takrat so izšle najbrž še tri njegove knjige. Po letu 1780. je izdal »Staroga i nuovoga testamentoma svete historie« in leta 1789. zelo priljubljeno »Knjigo molitveno«.

12. aprila 1912. je umrl v Krškem pisatelj Janez Mencinger; rojen je bil 26. marca 1838. v Brodu v Bohinju.

14. aprila 1902. je umrl v Novem mestu jezikoslovec frančiškan Ladislav Hrovat; rojen je bil 10. marca 1825. v Zg. Tuhinju. Pri Miklošiču je na Dunaju študiral klasično filologijo in slavistiko ter je po dovršenem izpitu (l. 1854.) nastopil službo na frančiškanski gimnaziji v Novem mestu. L. 1875. je napisal »Latinsko slovnico za slovensko mladež«. Mnogo je prevajal iz grščine in latinščine ter je napisal več razprav o slovenskem jeziku i. dr. Poleg Skrabca je bil med svo-

jimi stanovskimi tovariši najboljši poznavalec slovenskega jezika. Dobra so tudi njegova Pravila za pisavo, ki so izšla leta 1867. Bil je odličen narodni buditelj in jezikoslovni pisatelj.

15. aprila 1854. se je rodil v Bukovju pri Celju stenograf Anton Bezenšek, ki je bil pozneje profesor v Sofiji v Bolgariji. Poleg stenografije se je posvetil prosvetnemu delu v Bolgariji in je pisal bolgarske učne knjige. Za Slovence je napisal praktično bolgarsko slovnico ter knjigo »Bolgarija in Srbija«.

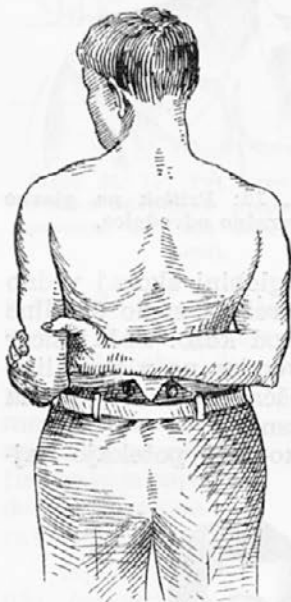
20. aprila 1889. je umrl na Dunaju pravnik in jezikoslovec Matej Cigale; rojen je bil 2. sept. 1819. v Dolenjih doméh pri Idriji. Mnogo je pisal; glavno njegovo delo je Wolfov nemško-slovenski slovar, starejšemu našemu rodu edino res izčrpno tozadevno sredstvo. S svojim jezikovnim delom je ustvaril slovenski znanstveni jezik.

23. aprila 1797. se je rodil pri Sv. Petru pri Radgoni Peter Dajnko, jezikoslovec in nabožni pisatelj. Nazadnje je bil župnik pri Veliki Nedelji. Mnogo se je trudil za pravopisno reformo slovenskega jezika (dajničica). L. 1832. je dokončal latinsko-nemško-slovenski slovar, a rokopis se je izgubil. Mislil je, da bodo njegov pravopis sprejeli vsi Slovenci ali pa celo vsi Slovani, a je po prvih uspehih prišlo do obrata. Prvi je nastopil proti njemu Metelko.

26. aprila 1899. je umrl v Ljubljani pesnik Dragotin Kette; rojen je bil 19. jan. 1876. na Presnu na Notranjskem; dosegel je torej komaj 23 let.

nazaj. V tem slučaju se stisne odvodnica med ključnico in prvim rebrom. Če ne gre drugače, privijemo trdo klopko iz zavoja ali podobnega z elastičnim zavojem ali gumijasto cevjo na ranjeno mesto. Velika odvodnica pod pazduho je precej debela in krvavi zelo močno, ker je še blizu srca.

Krvavitve na nadlehti, podlehti in roki ustavimo lahko. Odvodnico stisnemo nad ranjenim mestom. Storimo to vedno na nadlehti, ker potekajo žile tam tik nad kostjo in se dajo torej lahko

Slika št. 17: Pritisk na odvodnico pod ključnico. Nadleht potegnemo močno nazaj.

stisniti. Najprej pa dvignemo ranjeno okončino kvišku. Če s tem samim zmanjšamo silo krvavitve. Nato stisnemo žilo v nadlehti. (Slika 17.) Najboljše stisnemo žilo z elastičnim predmetom. V ta namen so narejene posebne cevi iz gumija, ki imajo na enem koncu verižico, na drugem pa kavelj, ki se vtakne v luknjo v verižici. Ta cev ima ime po nemškem zdravniku dr. Esmarchu, ustanovitelju samarijanskega gibanja v Nemčiji. (Prve samarijanske tečaje so imeli l. 1877. na Angleškem.) Če imamo pri rokah tako cev, jo najprej dobro nategnemo ter jo nategnjeno ovijemo parkrat okoli nadlehti. Če jo ovijemo samo enkrat, bomo videli, da se krvavitev samo ojača, ker pride do zastoja krvi v dovodnicah. Šele, če cev ovijemo večkrat, en zavoj nad drugim, bomo dosegli, da krvavitev stoji. Da se koža na zadržanem mestu ne bi poškodovala, je dobro, da podložimo mesto, katero hočemo stisniti, nekoliko z vato ali s kakim robcem. Z enakim uspehom lahko uporabimo elastično naramnico.

V pomanjkanju elastične obveze si pomagamo lahko z navadno obvezo. Ko smo jo ovili čvrsto okoli nadlehti, jo dobro namočimo z vodo. Takrat se stisne še veliko močneje in krvavitev se ustavi.

(Dalje sledi)

Gozdni požari

(Nadaljevanje k št. 2 »Gasilca« 1938)

Prebivalce lahko alarmiramo na različne načine, n. pr. telefonski, telegrafski, s hupanjem gasilnega roga, s piskanjem siren, s streli, z motocikli in dvokolesi, s platom zvona itd. Po možnosti naj se delavce-gasilce spravi na kraj požara z vozili. Samo ob sebi je umevno, da se mora pravočasno vse potrebno odrediti tudi glede prehrane delavcev, posebno pa se mora skrbeti za zdravo pitno vodo, če je ni v bližini gozdnega požara, nadalje je potrebna ročna lekarna za prvo pomoč v slučaju nesreč. Po zakonu o gozdih so sreska načelstva dolžna v nujnih slučajih preskrbeti potrebno število vojakov. Gasilna dela morajo biti v rokah energičnega in razumnega vodstva. Vodja naj čimprej prihiti na kraj gozdnega požara, da more pravočasno proučiti vso situacijo gozdnega požara in se more pravočasno odločiti za primerne ukrepe. Po zakonu o gozdih vodi gašenje najvišji navzoči gozdni organ, če pa nobenega gozdnega organa na kraju gozdnega požara ni, prevzame gašenje župan dotične občine ali vasi, v čigar okolišju je nastal požar ali pa če njega ni, njegov namestnik. Vodja gasilnih del mora natančno poznati vse terenske in gozdne prilike požarnega okolišja, on mora vedeti za vse vode, za vse preseke, za poseke, steze, poti, jase in druge pri gašenju gozdnega požara važne okolščine, ki se v bližini požara nahajajo; on mora znati tudi uporabljati karte, torej mora znati čitati karte, posebno pa karte vojno-geografskega instituta in gozdno-gospodarske karte. Glavni predpogoj za uspešno gašenje gozdnih požarov je stroga disciplina; brez te se absolutno ne more računati na uspeh. Disciplino vzdržujejo navzoči javni varnostni organi: orožniki, policisti, vojaki, gozdni in drugi zapriseženi čuvaji, ki imajo značaj javne straže. Delavci-gasilci morajo brezpogojno slušati vodjo gasilnih del in izvrševati njegove ukaze. Od vodij gasilnih del pa morajo delavci dobivati točna in jasna navodila za gašenje. Hitra sestava načrta za pravilno gašenje je nujna potreba, kajti porazno vpliva na delavce, če morajo brezdelno stati ob požaru in ne vedo kaj napraviti. Slabo pa tudi učinkuje, ako se delavci brezuspešno trudijo, požar se pa širi

Povsod gozdni požari

Letošnje spomladansko izredno suho, lepo in toplo vreme je povzročilo, kakor poročajo naši dnevniki, pri nas in drugje več malih in tudi večjih gozdnih požarov.

Dne 10. marca je v popoldanskih urah začel goret gozdni kompleks posestnika Bajsa iz Male Doline. Ker je bilo na ta dan vetrovno vreme, se je ogenj hitro razširil naokoli, tako da je v kratkem zgorelo štirim posestnikom cca 4.5 ha gozda. Šele v poznih večernih urah se je domačinom in gasilcem iz Velike Doline posrečilo ogenj udušiti. V bližini ležeča vas Koritno, ki ima še mnogo s slamo kritih poslopij, je bila v veliki nevarnosti. Ogenj je baje nastal iz neprevidnosti.

Dne 21. marca je izbruhnil gozdni požar nedaleč od Koprivniškega brega pri Koprivnici. Vnel se je mlad gozd. Zgorelo je skoraj 8.5 ha gozda. Gasilec in prebivalec Brega je uspešno, da so ogenj lokalizirali. Vzrok ognja ni znan.

V Slavoniji je bilo ob koncu marca več gozdnih požarov. V Slavonški Požegi je zgorelo ca. 60 ha hrastovega gozda, last veleposestnika Miletića, cca 12 ha gozda, last posestnika Betova, in cca 15 ha gozda, last zemljiške zajednice v Doljanovcu. Do požara je prišlo vsled neprevidnosti gozdnih delavcev.

Ob koncu marca je gorelo v tako zvanih »Besniških gozdih« na Murjavki med naseljema Podgora in Besnica. Zgorelo je cca 12 ha hrastovega in bukovega

gozda. Škoda se ceni na 20.000 din. Domnevajo, da je požar nastal po cigaretnem ogorku.

Dne 31. marca se je pojavil gozdni požar v gozdu Pačice kraj Vidovca. Gorelo je v borovnem gozdu. Gasilcem in prebivalcem vasi Gradište, Cerja in Stažnjeca se je po dolgem gašenju posrečilo požar udušiti. Zgorelo je cca 5,5 ha gozda v vrednosti 100 tisoč dinarjev. Domnevajo, da je požar nastal, ker je nekdo vrigel gorečo cigareto v listje.

V začetku aprila je bil gozdni požar pri Litiji. Gorelo je v širmanskem hribu in gozd na Sitarjevcu pri Litiji. 1. aprila je gorelo tudi na levem bregu Save nad predilniškimi stavbami v banovinskem gozdu Ponoviče. Ogenj je nastal na ta način, da je preskočil iz oglarske kope v gozd.

Dne 3. aprila je na dveh krajih pri elektrarni Fala v Dravski dolini gorelo v gozdih veleposestnika Glačnika. Po približni cenitvi je zgorelo cca 10 ha deloma mladega, deloma starejšega gozda. Ogenj se je radi močnega vetra silno naglo širil. V tako zvanem gozdu »Kiesbruch« sega pogorišče precej visoko na Pohorje. Prvi je pričel ogenj gasiti prof. dr. Fludernik s par delavci. Kasneje so prihiteli gasit delavci iz elektrarne Fala in pa gasilci iz Ruš, Peker, Selnice in Maribora. Gašenje je bilo vsled silnega viharja, ki je ta dan razsajal, zelo otežkočeno. Ogenj je baje zanesla iskra iz lokomotive. — Gorelo pa je tudi v gozdu na levem bregu Drave, nasproti elektrarne Fala. Ker je v noči od 3. na 4. april deževalo, je bila nevar-

vedno bolj in bolj in uničuje narodno premoženje — torej tudi dobro preudarjen načrt gašenja je velike važnosti.

Nekatera navodila za gašenje gozdnih požarov

Zdi se, da je gašenje gozdnih požarov lahko, v največ slučajih je pa gašenje, posebno v od prometnih naprav oddaljenih legah in tam, kjer ni vode, zelo težavno, še posebno pa je težavno tedaj, če gašenje ovira veter in če veter raznaša iskre in ogorke naokoli in se v sosednjih sestojih pojavljajo vedno na novo gozdni požari. Prva naša naloga pri gašenju vseh gozdnih požarov je, da ugotovimo okoliš gozdnega požara. Še predno začnemo z gasilnimi deli, moramo biti na jasnem, kje je ogenj, kam in kako naglo se širi, kakšni so sosednji sestoji, ali so to čisti iglavci, čisti listovci ali mešani sestoji, kje leže ti sestoji, v ravnini ali na kakšnem pobočju, sploh kakšna je neposredna okolica gozdnega požara in koliko delavcev je za gašenje na razpolago ter slične za gašenje gozdnega požara važne okolščine.

Kako gasimo podtalni gozdni požar?

Pri gašenju podtalnega ognja moramo predvsem vedeti, kako globoko v tleh gori in v katero smer se ogenj širi. Globokost ognja v zemlji in njega smer najlažje določimo na ta način, da skopljemo na primernem mestu jarek v zemljo ali pa jamo. Pri tem delu pa moramo paziti na pline, ki se v notranjosti goreče zemlje tvorijo in skozi napravljene odprtine zemlje na prosto uhajajo, večkrat tudi eksplodirajo in na ta način nevarni postanejo.

Glavni način gašenja podtalnega ognja je ta, da v primerni razdalji od požarišča izkopljemo čimprej in dovolj globoke jarke. Ti jarki morajo biti izkopani, še preden se je ogenj razširil do njih. Dno jarka naj bo najmanj 0,5 m globokejše, kakor sega goreča plast globoko v zemljo. Posebno težavno je jarke kopati v skalnatem terenu. V takem terenu se ogenj širi v koreninah, ki so med posameznimi skalami.

Ako je v bližini podtalnega ognja voda (studenc, potok, močvirje, jezero, ribnik) skušamo vodo napeljati na pogorišče in pogorišče preplaviti z vodo. Če pa to ne gre in če smo okoli pogorišča izkopali jarke, napeljemo vodo v te jarke.

Kako gasimo talni ali leteči gozdni požar?

Talni ali leteči gozdni požar lahko gasimo na razne načine. Najenostavnejši način je ta, da tolčemo z drogi, ovitimi z mokrimi krpami po gorečih tleh ali pa otepamo s svežimi vejami ali pa z metlami, napravljenimi iz nasekanih košatih vej listovcev ali iglavcev, goreča tla. Za tolčenje po ognju imamo tudi posebne priprave, ki sestojijo iz ca. 50 cm dolge in 20 cm široke deske, nasajene na drog, kateri nam služi kot držaj. V nekaterih krajih uporabljajo za gašenje talnega ognja tudi posebne železne grablje, ki imajo na hrbtni strani iz pločevine napravljeno ploščo, ki jo uporabljajo za tolčenje po ognju, grablje pa služijo za grabljenje listja, vejevja in drugih gorljivih snovi iz in od ognja proč. Naravnost proti ognju tolčemo le tedaj, če je ogenj še majhen, če se polagoma širi in ne povzroča prehude vročine in če se močno ne dimi. Če pa je ogenj velik in dela hudo vročino ter se močno dimi, je najbolje, da ena skupina delavcev tolče po ognju, oziroma otepa po njem, in sicer od ene in druge strani požara tako, da se ogenj vedno bolj zožuje in dobiva obliko jezika; druga skupina delavcev pa odstranjuje vse gorljive snovi iz in od ognja proč. Če je talna odeja zelo gosta, začnemo s tolčenjem najprej tam, kjer je ogenj najmočnejši in se najhitreje širi in kjer je ogenj najbolj nevaren. Tolče naj se po ognju kolikor mogoče enakomerno. Če pa talna odeja ni gosta, lahko tudi z vejami otepamo ali pometamo po ognju, slednje se je v nekaterih slučajih dobro obneslo.

Na pravilno razvrstitev delavcev-gasilcev je posebno paziti. Delavci naj se pri večjih gozdnih požarih porazdele v skupine, vsaka skupina naj ima svojega vodjo. Temu vodji se morajo pokoravati vsi delavci dotične skupine. Vodje skupin pa dobivajo navodila od skupnega vodstva gasilnih del. Posamezni gasilci v skupini naj bodo pri gašenju tako razvrščeni, da se med seboj pri delu ne ovirajo in tudi da jih ogenj ne ovira. Čim več gasilcev imamo, tem hitreje gre delo od rok, če so pravilno razvrščeni.

nost, da ogenj kje navoro vzplamti, odstranjena.

Dne 4. aprila je nad vasjo Cikavo na Dolenjskem nastal gozdni požar. Gasilec iz Novega mesta in prebivalcem iz okoliških vasi se je posrečilo naposled ogenj zaježiti in pogasiti. Zgorelo je cca 0.6 ha gozda. Šumarski referent iz Novega mesta, inž. Kraut, je vodil gasilno akcijo. Ogenj je najbrž zanetil nepreviden kadilec.

Velik gozdni požar je izbruhnil dne 3. aprila blizu Siska v gozdu Sjeci blizu vasi Peščenice. V najkrajšem času je bil velik gozdni kompleks v plamenih. Domneva se, da so to nesrečo povzročili nedeljski izletniki ali pa je ogenj zanetila iskra iz lokomotive.

V drugi polovici marca je iz neprevidnosti izletnikov nastal velik gozdni požar pri Saint Germainu na Francoskem, ki je uničil nad 100 ha gozda. Morali so pozvati na pomoč vojaštvo, da so ogenj omejili. — Tudi pri Neversu je nastal velik gozdni požar, ki je uničil približno 100 ha gozda. Ta požar je povzročil nek izletnik, ki je vrgel od sebe tlečo cigareto.

V hotelu. Gost: »Za božjo voljo, moja soba leži v petem nadstropju. Ali je pač poskrbljeno vse potrebno za primer požara?« — Vratar: »Seveda, gospod. Zavarovani smo pri dveh zavarovalnicah.«

GASILSKA ČETA RADENCI OB KOLPI

želi nabaviti dvokolesno ali štirikolesno ročno brizgalno, ki je v dobrem stanju. Ponudbe pošljite četi z navedbo najnižje cene.

VESTNIK OBRAMBE

PRED NAPADI IZ ZRAKA

IZDAJA BANOVINSKI ODBOR ZA ZAŠČITO CIVILNEGA PREBIVALSTVA
PRED SOVRAŽNIMI NAPADI IZ ZRAKA V LJUBLJANI

Urednik: Bedrač Janko, tajnik propagandne komisije

To in ono

Bedrač Janko:

UREDITEV SLUŽBE OBVEŠČANJA IN OB- JAVLJANJA NEVAR- NOSTI PRED NAPADI IZ ZRAKA.

Najvažnejše vprašanje obrambe pred napadi iz zraka je obveščanje in objavljanje nevarnosti.

Namen obveščevalne službe je, obvestiti v najkrajšem času pristojne organe, vodstva obrambe kakor tudi ogrožene kraje o pojavljanju, gibanju in delovanju sovražnih letal, da bi se mogli pravočasno pripraviti za obrambo.

Važnost te službe je razumljiva, ker razpolagajo letala z veliko hitrostjo ter jim je tako mogoče, da pridejo v kratkem času do cilja. Če bi letalom uspelo, da se pojavijo nad nekim krajem (objektom) nepričakovano, našla bi ga za obrambo nepripravljenega in tedaj bi bila škoda in tudi žrtve precej večje, kakor v primeru, če je njih prihod vsaj za nekaj časa v naprej javljen.

Po naših splošnih navodilih za obrambo pred napadi iz zraka spada ureditev službe obveščanja in objavljanja v dolžnost mestne komande. V krajih, kjer te ni, organizirajo to službo upravne oblasti, po navodilih komande divizijske oblasti.

Ing. Franc Dolenc:

Vloga gasilstva v primeru sovražnega napada iz zraka

Število in razporeditev tega orodja zavisi seveda od razsežnosti podstrešja. Tudi hišni gasilci in čuvaji bodo morali biti primerno opremljeni. Predvsem rabijo plinske maske za zaščito pred bojnimi strupi in pa plini, ki bi se razvijali pri požaru. Že preje smo razpravljali o nevarnosti opeklin in zastrupljenja od fosfora. Najboljša zaščita bi bila popolna obleka iz nezgorljivega azbesta. Te obleke so pa precej drage in je popolnoma izključeno, da bi jih mogli imeti vsi hišni gasilci. Morda bi bilo umestno, da bi imeli ti čuvaji podstrešij vsaj nekakšne ščite iz azbesta, ki bi jih varovali gorečega dežja fosfornih bomb in razbeljenih kapljic termita ali elektrona, če bi te brizgale okoli. V hišah, kjer je vodovod, naj bi bile vsaj na par mestih na pipe pritrjene konopnene cevi z ustnikom. Na podstrešju navadno ni vodovoda, pač pa bi bilo dobro, da so te cevi pripravljene za takojšnjo uporabo vsaj v spodnjih prostorih, n. pr. na stopnišču ali hodniku. Na vodovod se v primeru napada iz zraka seveda ne smemo preveč zanašati, ker lahko bombe poškodujejo dovodne cevi ali celo rezervoar. Zato moramo skrbeti, da bo imela vsaka hiša v takšnem primeru dovolj vode tudi za gašenje. Enako morajo že sedaj skrbeti zlasti merodajni faktorji v mestih, kjer se sedaj gasilci pri požaru poslužujejo izključno le vodovoda. Naselja ob tekočih vodah, kot rekah in potokih s stalno vodo, so seveda z vodo dovolj preskrbljena. Tam pa, kjer ni tekoče ali stoječe stalne vode v večjih količinah, bo treba pač za vodo poskrbeti. Ta izdatek itak ne bo samo za primer vojne, voda se rabi pri vsakem požaru. Za ilustracijo, koliko vode je potrebno za večji požar, naj navedem samo dejstvo, da porabijo že srednje motorne brizgalne preko 500 litrov na minuto. Lahko si mislimo, kakšne količine vode rabi požar, ki ga moramo gasiti z več brizgalnami, in to neprenehoma po več ur.

Večja skladišča, gospodarske in industrijske stavbe bo treba ravno tako zavarovati. Gospodarji skladišč bodo pač morali poskrbeti za požarno stražo, ki bo opremljena z ročnimi gasilskimi aparati in pa orodjem, ki je omenjeno že pri gasilski opremi podstrešja. Industrijska podjetja bodo prav tako postavljala svoje straže. Večje industrije so že po zakonu o organizaciji gasilstva dolžne organizirati in opremiti celo lastne gasilske čete. Važna pa je zaščita gospodarskih poslopij na deželi. Tudi tu bo treba misliti na nabavo najpriprostejšega orodja, ki ga pa večinoma podeželski posestniki že imajo.

Za gašenje vžigalnih bomb se smemo posluževati v glavnem le peska. V ta namen rabimo zaboje ali kup suhega peska in par lopat, s katerimi bomo pesek posipali na gorečo bombo in nje-no okolico, odnosno grebljico, s katero spravimo gorečo bombo na neizgorljivo podlago. Znano je, da se termitne in elektronske bombe takoj stalijo, čim močno zagorijo. Ker bi staljene kovine ne mogli spraviti z navadnimi grabljami na neizgorljivo podlago, zato bi bilo umestno, da opremimo gasilske čuvaje z grebljicami, podobne onim, ki jih rabijo cestarji za strganje blata. Po možnosti naj bi bile te grebljice obdane z azbestom, ker bi jih sicer takoj prezrla razbeljena snov, vsa ostala orodja in gasilna sredstva pa rabimo izključno le za gašenje od vžigalnih bomb zažganih predmetov. Posebno uspešni so gasilni aparati za gašenje s peno, ki se prilepi na goreč predmet in mu tako onemogoči pristop za gorenje potrebnega kisika. Takšna pena se prilepi celo na strop. Poleg drugih modernih pripomočkov za gašenje bi bilo umestno omeniti sodobne naprave, kot jih imajo nekatere industrije in večje hiše, ter delujejo avtomatično. To so posebne vodovodne cevi, ki so vzdane v stropu in imajo na več mestih posebne zaklopke, ki so zamašene z zlitino z nizkim tališčem. To tališče je nekoliko višje kot najvišja temperatura v prostoru n. pr. poleti ali pa pozimi, če je zakurjeno. Čim izbruhne požar ter se s tem zviša temperatura v prostoru na točko tališča zamaška, se ta raztopi in voda brizga sama od sebe na ogenj. Istočasno pa zazvoni alarmni zvonec, ki je zvezan s to napeljavo. Seveda so takšne naprave precej draga reč, pa rentabilne.

Ko že razpravljamo o rentabilnosti investicij za zaščito proti požaru, naj omenim še to, da se vse naprave, orodja in gasilna sredstva, ki jih rabimo v ta namen, gotovo izplačajo, in to ne

Za to službo se morajo organizirati stalne opazovalne postaje in posebni organi (obveščevalni centri) za obveščanje in objavljanje nevarnosti ogroženim krajem in objektom. V primeru nevarnosti se morajo obvestiti posamezna ogrožena mesta ali važni objekti, in sicer potem krajevnega vojaškega centra ali neposredno potom določene opazovalne postaje. Krajevni center mora nevarnost napada na najhitrejši način sporočiti pristojnim organom, katerim je poverjena skrb za obrambo in zaščito dotičnega mesta, kakor tudi vsemu prebivalstvu.

Za slučaj, če se zveza centra za obvestitev in posameznih krajev, posebno onih, ki so izven sedeža centra, iz bodisi katerega koli vzroka prekine, je priporočljivo, da imajo posamezni kraji svoje posebne opazovalne postaje, katere bi služile le za krajevno službo in ki bi bile v zvezi s krajevno postajo za objavljanje nevarnosti.

Iperit, ki je znan kot najbolj učinkovit strup, ki pride v poštev pri zračnem napadu, je iznašel leta 1822. Francoz Despretz. Nemški kemik Viktor Mayer je pa leta 1884. iznašel novo metodo za njegovo izdelavo in pridobivanje, vendar je pa vsled velike opasnosti moral opustiti nadaljnje poizkuse z njim.

Osnovna navodila za graditev zavetišča proti napadom iz zraka je objavljaval strokovni časopis »Österr. Bauzeitung« minulo leto. Celo vrsto člankov je pisal dr. ing. Kastner iz Solnogra-

da. Članki niso pisani v suhoparni znanstveni obliki in vsebujejo kljub temu podrobna navodila za graditev zavetišča.

Na Francoskem bodo v vseh večjih krajih razdelili med prebivalstvo plinske maske. Poleg tega bodo zgradili mnogo javnih protiplinskih zavetišč in bodo za to uporabili posebno prostore podzemne železnice. — Dolgi in veliki predori za protiplinska zavetišča prav za prav niso sposobni, ker se ne dajo v manjših delih zapreti in ni posebno lahko preprečiti dostopa plinov.

Strašno pospešena graditev letal. Lani v juliju so imele posamezne veslesle letal: Združene države S. Amerike 12.365, Francija 8305, Rusija 6923, Anglija 5811, Nemčija 4979, Italija 4334, Japonska 3555 letal.

Japonska

Pred kratkim so se vršile na glavnem otoku Honđu v provinci Kwantō obsežne vaje v obrambi pred napadi iz zraka. Glede na kitajsko-japonsko vojno in dobave ruskih modernih bombnikov kitajski centralni vladi se je tem vajam posvetila velika pozornost. Z razliko s prejšnjimi vajami, pri katerih so sodelovali le aktivni člani pasivne obrambe, je sedaj moralo sodelovati vse prebivalstvo. Vsa predmeta so se skrbno pripravila. Glede na gradbeni material hiš (les, ker je stalna nevarnost pred potresi!), se je največ pozornosti posvetilo požarni službi. Postavili so hišne zajednice, t. zv. »požarne hišne zajednice«. Vodja te zajednice je najstarejši član rod-

samo v primeru napada iz zraka, ampak že v mirnem času. Saj povzroči požar letno na milijone škode samo v naši banovini. Po statistiki je znašala škoda, ki jo je povzročil požar v naši banovini v letu 1934., preko 24 milijonov dinarjev pri 924 požarih in v letu 1935. pri 783 požarih cca 28 milijonov dinarjev. V nekaterih državah so zavarovalnice znatno znižale premije za zavarovanje proti požaru onim posestnikom, ki imajo lesene dele podstrešja impregnirane ali celo prej omenjene avtomatske gasilne pripomočke.

Organizacija gasilske službe

Vsak nestrokovnjak bo doumel, da je popolnoma izključeno, in to tudi še tako dobro opremljeni gasilski četi, pogasiti naenkrat po par sto ali še več požarov. Iz tega razloga moramo organizirati gasilsko službo na popolnoma drugem principu. Kot že omenjeno, je samoobramba najboljša rešitev tega perečega vprašanja. Ta način so uvedle že vse večje države.

Pri požaru je vedno odločilnega pomena, kdaj začnemo gasiti. Če prihiti pomoč takoj, ko plamen še ni dobil dovolj hrane in se ogenj še ni razširil, udušimo požar z malenkostnimi sredstvi in lahko. Hujše pa je, če prihitijo gasilci in najdejo v plamenu že vse poslopje ali pa ves blok. Kljub največjim naporom se jim bo posrečilo požar lokalizirati in šele po par urah zatreti. Zato stremi moderno gasilstvo za tem, da so mu dane vse možnosti čimprejšnjega prihoda na požarišče. V primeru napada iz zraka se bodo morale gasilske čete omejiti v glavnem na gašenje večjih požarov, dočim bo naloga hišnega gasilstva, da vsak požar že v kali zaduši.

Hišno gasilstvo

Pod hišnim gasilstvom razumemo par hišnih prebivalcev, ki bodo razpostavljeni z gasilnim orodjem in potrebnimi sredstvi v raznih prostorih, ki bi bili najbolj izpostavljeni ognju vžigalnih bomb, predvsem na podstrešju. Seveda bomo morali te gasilce določiti že sedaj, in sicer iz vrst onih, katere vojaška oblast v primeru vojne ne bo klicala pod orožje. V pošteev pridejo torej starejši ljudje, invalidi, ženske in mladeniči. Te ljudi bo treba tudi primerno izvežbati in strokovno poučiti. To nalogo bodo prevzele gasilske čete, ki bodo te hišne gasilce že v mirnem času izvežbale. Pri tej priliki naj omenim in poudarim, kakšno važnost polaga sodobno gasilstvo na strokovno izvežbano

gasilno moštvo. Ne samo poklicni, ampak tudi prostovoljni gasilci so po zakonu dolžni obiskovati tečaje, predavanja in vaje ter polagati tudi predpisane izpite. Gasilski častniki pa morajo napraviti še posebne izpite, preden smejo kot takšni nastopati.

Naloga teh hišnih gasilcev bo v prvi vrsti odstraniti ali pa vsaj deloma preprečiti učinke vžigalnih bomb. Če bi jim pa to ne uspelo, pokličejo na pomoč sosedne gasilce, ki tvorijo tako zvano skupinsko ali blokovno gasilstvo. V primeru, da bi pa tudi tem z združenimi močmi ne bilo mogoče požara zaдушiti, tedaj šele pokličejo na pomoč prave gasilce, t. j. gasilske čete, ki bo s svojim orodjem stopilo v akcijo.

Blokovno gasilstvo

Poleg hišnih gasilcev naj bi imela vsaka hiša še vsaj enega gasilca v rezervi. Več hiš skupaj, n. pr. ena ulica v mestu ali en del vasi, imenujmo blok ali skupino. Gasilci vseh hiš v bloku tvorijo skupno ali blokovno gasilstvo. V primeru, da se pojavi v eni izmed hiš več požarov naenkrat ali pa, da bi hišnim gasilcem z njihovimi skromnimi gasilnimi sredstvi ne uspelo pogasiti niti posameznega požara, tedaj pokličejo na pomoč sosede. Rezervni hišni gasilci sosednjih hiš prihite potem na pomoč in skušajo požar obvladati. Če pa tudi tem ne uspe pogasiti požara, ali je nevarnost že velika, potem pa pozovejo gasilsko četo.

Organizacija gasilske čete

Po zakonu o organizaciji gasilstva imamo v naši državi prostovoljne, industrijske, obvezne in poklicne gasilske čete. Večina čet je prostovoljnih; industrijske ali zavodske imajo večja industrijska podjetja za lastno obrambo proti požaru; obvezne gasilske čete — v naši državi jih ni — so one, ki jih morajo osnovati občine mest, trgov ali strnjanih naselij z manj kot 50.000 in več kot 2000 prebivalci, kjer ni prostovoljne čete. Poklicne gasilske čete pa morajo imeti vsa mesta z več kot 50.000 prebivalci. Poklicni gasilci so v stalni pripravljenosti, da lahko vsak trenutek nastopijo.

bine, ki se je moral pri vajah postaviti pred hišo. Njegova dolžnost je paziti na požarne bombe, ki padajo na hišo ali v okolici, ter mora ukreniti vse potrebno za gašenje požara. Ostali rodbinski člani se zadržujejo v hiši, ki jo smejo zapustiti šele v primeru nevarnosti ali če je v soseščini potrebna pomoč pri gašenju požarov.

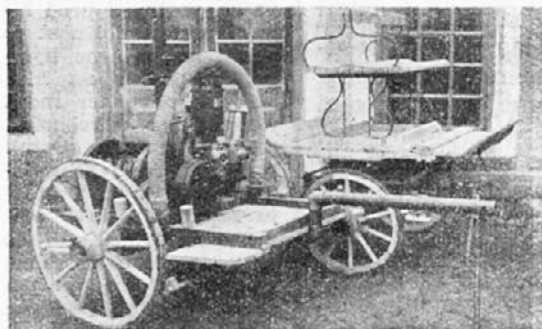
V gosto naseljenih krajih so morali hišni lastniki postaviti pred hiše po dva lesena čebra. Eden je bil napolnjen z vodo, drugi pa s peskom. Vsak hišni lastnik je moral na lastne stroške nabaviti za svojo hišo brizgalno cev, ki jo je pri vajah priključil na hidrant ali vodovod.

Tudi šole so postavile posamezne oddelke za požarno in razkuževalno službo. Graje vredno je, da so bili dijaki, ki so vršili razkuževalno službo, opremljeni le s plinskimi maskami in z gumijastimi škornji, ne pa tudi z zaščitnimi oblekami.

Vaša učna knjiga je »Gasilec«. Poceni je »Gasilec«. Naročite ga in pridobite mu nove naročnike!

»GASILEC« izhaja vsakega 20. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptujju. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tehnični, oziroma strokovni sestavki se objavijo šele potem, ko jih pregleda zajedničin gasilski inspektor. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

VAŽNO

za gasilske čete, občine, industrijo, trgovce, opekarne, tovarne, posestnike mlinov, žag, mlatilnic itd.! Priporoča se najnovjša iznajdba I. Pfeiferja st. od zajednice v Ljubljani odobrena nahrbtna brizgalna, ki tehta samo 19 kg, za gašenje ognja, uničenje gosenic in njihovih gnezd na drevju, itd. Vode vzame v eni minuti 85 litrov in jo

vrže v višino nad 13 metrov, v daljavo pa nad 23 metrov. — Ena sesalna cev 2 m s sitom, 10 m pritisknih cevi, ročnik, dva ustnika stane samo 2800 din. Pri izbruhu ognja vzame en gasilec brizgalno, drugi poto s cevjo na hrbet ter hitita na kolesih k ognju kot prva pomoč, dokler ne pridejo druge čete.

Izdelujem in predelujem tudi večje brizgalne, po naročilu kombiniram na motorno in ročno silo.

Se priporočam

I. PFEIFER ST., HOČE PRI MARIBORU

*Varčujte in nalagajte svoje prihranke
v domači, mestni savod v*

MESTNO HRANILNICO, MARIBOR

Orošnova ulica 2

Uradne ure od 9—12

In vsi so bili zadovoljni...
s ceno in blagom,
ker so naročali v

Tiskarni sv. Cirila
v Mariboru in Ptujju